

1 § Ansökan om utökad ledighet

Andre vice talmannen meddelade att *Caroline Szyber* (KD) ansökt om utökad ledighet under tiden den 22–31 augusti.

Kammaren biföll denna ansökan.

Andre vice talmannen anmälde att *Stefan Svanström* (KD) skulle tjänstgöra som ersättare för socialminister *Göran Hägglund* (KD) under *Caroline Szybers* ledighet.

2 § Aktuell debatt: Den ökande ojämlikheten

Aktuell debatt: Den ökande ojämlikheten

Anf. 1 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Det ska löna sig att arbeta är högerns ständiga devis. Min motfråga blir då: Varför ska det straffa sig att vara sjuk eller arbetslös?

Vi kan inte bygga en stark samhällsekonomi på att systematiskt rikta skattesänkningar till de rikaste eller genom att försöka tävla med Sydkorea eller Turkiet i kampen om att ha den sämsta a-kassan. Det går inte att bygga ett framgångsrikt land genom att straffa sjuka, arbetslösa och pensionärer. Det bygger inte ett fungerande samhälle. Ökningen av den relativa fattigdomen har varit åtta gånger så stor sedan högern tillträdde. Nu ska den krönas med ytterligare ett jobbskatteavdrag vars enda syfte just är att öka inkomstskillnaderna.

Vi har nått en anständighetens gräns. Skattesänkningar går före allt oavsett konsekvenserna. I högerns Sverige har de 10 procent rikaste fått 79 000 kronor mer i plånboken sedan 2006, medan de 10 procent med lägst inkomster har mindre i dag än då. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män har ökat med över 1 500 kronor i månaden, samtidigt som välfärden krackelerar alltmer och ungdomsgenerationen lämnas därhän.

Den rapport som kom i juni visar att Sverige halkat ned från första till en icke hedrande 14:e plats bland OECD-länderna. Sverige är det land där inkomstskillnaderna har ökat snabbast. Det har funnits en medveten strävan att öka inkomstskillnaderna från högerregeringens sida, men det

är ingenting man säger rakt ut eftersom man inte vinner något val på att säga att man vill öka inkomstskillnaderna i Sverige.

Men samhällen med små inkomstskillnader fungerar bättre och är mycket bättre att leva i. Vi vill ha ett samhälle, ett Sverige, där det råder omtanke och solidaritet – helt enkelt ett anständigt samhälle. Man ska inte behöva göra en klassresa för att ha det bra. Det är faktiskt fint att vara arbetarklass, och det ska vara bra att vara det också. Därför, herr talman, har vi begärt den här debatten.

Anf. 2 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! I dag diskuterar vi klassisk svensk fördelningspolitik. Det är en fråga som har engagerat generationer av ledande politiker före oss. Det är fråga om den ständiga balansgången mellan tillräckligt höga skatter för att stat och kommun ska klara av sina viktiga uppgifter men inte högre skatter än att också vanliga människor tycker att de är rimliga och rättvisa. Det ska finnas bidrag och sociala ersättningar som ger god trygghet till människor som inte kan jobba, men inte högre bidrag än att de allra flesta ändå har starka drivkrafter att försöka försörja sig själva. Eviga frågor. Svåra frågor.

Dagens debatt äger rum i en turbulent tid. Medan nästan alla svenskar har fått det ekonomiskt bättre präglas många andra länder av långvarig ekonomisk kris. I Sverige har kombinationen av god löneutveckling, riktade skattesänkningar till låg- och medelinkomsttagare och låg inflation gjort att de verkliga inkomsterna för människor i helt vanliga lönelägen har ökat. Det är en ganska ny situation. Även internationellt sett är detta unikt.

I den intressanta OECD-rapporten som ligger bakom dagens debatt framgår att 19 av 33 OECD-länder hade en negativ ekonomisk utveckling mellan 2007 och 2010. De blev fattigare. Samtidigt växte Sveriges ekonomi med 3 procent per år. I en del länder har alla fått det så mycket sämre att statistikens jämlikhet – paradoxalt – har ökat. I Sverige har alla fått det bättre, men inte i samma takt.

Man kan ironisera över detta och fråga sig vilket mål de har som företrar Greklands utveckling framför Sveriges. Seriös fördelningspolitik måste rimligen handla om hur en växande ekonomi ska komma alla till del, inte om hur vi någorlunda rättvist fördelar nationell fattigdom.

Men även inkomstskillnaderna i ett land säger någonting. I Sverige har de ökat en del sedan 1990-talet, om än från mycket låga nivåer. Det kan vara intressant att veta när ökningen av Gini-koefficienten – som det heter på nationalekonomiska – har ägt rum. Drygt en tiondel, 14 procent för att vara exakt, av de ökade inkomstskillnaderna har ägt rum under Alliansens tid vid makten. 86 procent av ökningen skedde under den socialdemokratiska regeringen. Jag var verksam i socialpolitiken redan då. Jag hörde aldrig socialdemokrater fördöma sin egen fördelningspolitik. Det hade inte heller varit seriöst.

Så låt oss vara seriösa. Faktum är att rätt många förändringar under rätt lång tid har haft betydelse för inkomstfördelningen. Svensk ekonomi har globaliserats från gamla monopol till avregleringar och konkurrens. Skatten har sänkts i vanliga inkomstlägen. Det finns fler studenter på universitet och högskolor. Sverige är öppnare för flyktingar och arbetskraftsinvandrare.

Många som kommer till Sverige tjänar i början klart mindre än svenskar som alltid har bott här. Då ökar ojämlikheten i Sverige. Men vill man på allvar beskriva varje fattig flyktingfamilj som får en fristad i Sverige som ett önskat svenskt jämlikhetsproblem måste man stänga våra gränser eller omedelbart kräva svensk genomsnittsinkomst till alla. Båda slutsatserna vore helt förödande.

Sverige är fortfarande ett av världens mest jämlika länder – hur man än mäter. Tar man hänsyn till sådan offentlig välfärd som nästan alla familjer använder – sjukvård, skola, förskola och universitet – blir Sverige än mer jämlikt. Det är ingen slump att Sverige är världens mest jämlika land när man mäter människors livslängd. Vi strävar efter att välstånd ska komma alla till del.

Några snabbväxande länder i Asien lär oss just nu att stark tillväxt inte alls med automatik blir rättvist fördelad mellan olika grupper, medan länder i Europa lär oss att välstånd också måste byggas med hårt arbete, inte bara fördelas eller tas för givet. Vår svenska insikt är att fördelningspolitiken måste vara långsiktig och bry sig om hela livsinkomsten, inte bara siffror enskilda år. Studenter kan ha det knapert i rätt många år och ändå på lång sikt få en god ekonomi. Pensionen har betydelse. I många länder är gamla människor också fattiga människor, eller så skjuter landet stora pensionsskulder framför sig. Så gör vi inte i Sverige.

Men svensk fördelningspolitik handlar om mer – om jämställdhet mellan män och kvinnor i arbetslivet, om ovanligt platta hierarkier och om en kultur som gillar att en ann faktiskt är så god som en ann. Allt detta är styrkor som Sverige kan värna och utveckla. Den stora frågan borde därför nu vara hur en framgångsrik svensk fördelningspolitik ska se ut i det moderna kunskapssamhället. På kort sikt kan man enkelt öka statistikens jämlikhet genom att höja skatterna för dem som jobbar och öka på bidragen för dem som inte jobbar. Den vägen har Sverige prövat förut. Det vore faktiskt klädsamt om ni som egentligen vill precis detta också säger det i klartext. Om inte de som kan arbeta och försörja sig själva också gör det devalveras vår gemensamma förmåga att hjälpa dem som inte kan arbeta. Då hotas fundamentet i svensk välfärdspolitik.

Framtidens fördelningspolitik måste därför börja handla om social rörlighet. Jag vill att Sverige ska vara ett land där alla kan bli något, ett land fyllt av nya och inspirerande klassresor. I min föräldrageneration kom många ungdomar från familjer där ingen förr hade tagit studenten eller fått gå på universitet. I dag borde fler invandrade föräldrar, som själva har uppoffrat allt, få uppleva att deras barn blir riktigt framgångsrika här.

Hur ska skolan och förskolan ge alla barn de kunskaper som krävs för det moderna arbetslivet? Hur stöttar socialpolitiken de ungdomar som växer upp i socialt utsatta familjer? Hur minskar vi risken att föräldrars behov av socialbidrag och sjukförsäkring går i arv till deras barn? Sådana frågor behövs i en ny, spänstig svensk välfärdsdebatt bortom den tröttsamma tvärsäkra retoriken.

(Applåder)

Anf. 3 YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! I dag föds det ungefär 270 barn i Sverige. Det kommer det att göra i morgon också, och nästa dag och nästa dag. Det föds unge-

får 100 000 barn i Sverige varje år – barn som är älskade och välkomna och som är sina föräldrars ögonstenar. Alla föräldrar vill sina barn det allra bästa. Men barnen växer upp i ett samhälle där klyftorna har ökat och fortsätter att öka. Skillnaderna i livschanser är stora. Det gäller att det lilla barnet har valt rätt föräldrar – annars blir uppförsbacken mycket brant.

Ulf Kristersson visade här nyligen på skillnaderna mellan regeringen och oss socialdemokrater. Man kan säga att Ulf Kristersson är den kåserande ministern – en regering som vill kåsera om klyftor och orättvisor och möjligen diskutera olika sätt att hantera den offentliga statistiken.

Mot det står en socialdemokrati vars själva själ handlar om goda och jämlika livsvillkor för alla.

Vad beror då de ökade klyftorna på? Ja, de beror framför allt på att regeringen har misslyckats med jobben. Regeringens jobbpolitik är ett komplett fiasko.

Arbetslösheten har ökat. Sysselsättningsgraden har minskat. Ungdomsarbetslösheten har ökat från ungefär 19 procent till 24 procent. Och kanske allvarligast är att de som står utan arbete mycket länge har ökat dramatiskt. De som har varit arbetslösa i mer än två år har under regeringens tid ökat från ungefär 24 000–25 000 personer till i dag 70 000 personer.

Enligt Arbetsförmedlingen finns det i dag nästan 200 000 unga under 30 år som varken arbetar eller studerar. Några av dem studerar säkert utomlands eller finns någon annanstans, men många av dem går sysslösa här hemma. Man bedömer att 77 000 unga – 77 000 unga! – i Sverige varken har arbetat eller studerat de senaste tre åren.

Jag undrar om Ulf Kristersson kan föreställa sig hur det känns för de ungefär 150 000 föräldrarna, som velat göra allt för sina barn och för att det ska gå bra för dem i vuxenlivet men som nu har en vuxen ung människa hemma som varken har arbetat eller studerat de senaste tre åren. Kan du föreställa dig hur tungt det är att försöka trösta och motivera och säga att det inte alls är kört utan visst lönar sig att ta tag i att söka nya jobb och försöka igen? Kan du föreställa dig hur det känns att gå hemifrån och gå till jobbet medan den unga flickan eller pojken sover med neddragna gardiner och kanske också lider av depression?

En viktig skillnad mellan regeringen och socialdemokratin är att vi vill ta ett gemensamt ansvar för alla våra unga och ge dem så likvärdiga livschanser som möjligt. Det är där politiken kommer in. Vi tänker inte ge upp om en enda ung människa, och därför satsar vi våra politiska resurser för jämlika villkor och goda framtidschanser för hela Sverige. Det handlar om

- höjda barnbidrag
- förskola för alla barn från två års ålder
- rejält minskade klasser i skolan
- läxhjälp till alla barn oavsett föräldrarnas plånbok
- satsning på lärare och rektorer

- sommarskola för alla barn som behöver det och som riskerar att hamna efter
- mer resurser till gymnasieskolan
- en obligatorisk gymnasieskola och utbildning utan återvändsgränder
- fler platser inom vuxenutbildning, yrkesutbildning, folkhögskola, högskola, yrkeshögskola och universitet
- individuellt stöd från första dagen på Arbetsförmedlingen för alla unga
- utbildningskontrakt för alla arbetslösa unga utan gymnasiekompetens
- yrkesintroduktionsanställningar till nyanställningar och andra kombinationer av arbete och utbildning för unga
- 90-dagarsgaranti – ingen ung ska behöva gå arbetslös eller passiv i mer än max 90 dagar i ett socialdemokratiskt styrt Sverige – och
- anständiga trygghetsförsäkringar.

Utbildning och kunskap öppnar dörrar och utjämnar livschanser. Regeringens politik stänger dörren rakt i ansiktet på en hel generation ungdomar.

(Applåder)

Anf. 4 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! Ojämlikhet hindrar den sociala rörligheten och försämrar hälsan. Alliansregeringen tycks inte vilja se att ökade klyftor är ett problem både för ohälsan och för samhällsutvecklingen. Den här debatten handlar egentligen om vilket samhälle vi vill ha, och utgångspunkten är den verklighet vi ser. Men ser vi samma verklighet? Att se att ökade klyftor i samhället är ett problem är det första steget för att vilja göra någonting åt dem.

Regeringens politik vilar på skakig grund, för att inte säga rena myter: myten att ökade inkomstskillnader skulle vara bra för ekonomin och bidra till en bättre fungerande arbetsmarknad och myten att ökad ojämlikhet leder till social rörlighet.

Alliansens politik har ökat klyftorna mellan fattiga och rika. Det påverkar människors livsvillkor och därmed också hälsan. Mest ökar skillnaden mellan dem som har ett arbete och dem som står utanför arbetsmarknaden.

Sedan tre år tillbaka ökar också sjukskrivningarna och dessutom skillnaderna mellan könen i sjukskrivningarna. 100 000 kvinnor, jämfört med 54 000 män, var sjukskrivna enligt de senaste siffrorna från Försäkringskassan. De 100 000 kvinnorna behöver rehabilitering och ett mänskligare arbetsliv. De kommer inte att ha nytta av ett femte jobbskatteavdrag. Jobbskatteavdragets konstruktion har tydligt bidragit till skillnaderna eftersom det enbart går till dem som har lön, medan a-kassa, studiemedel, föräldrapenning och pensioner inte ger rätt till avdrag.

Konsekvenserna av regeringens politik är ökade klyftor. Och visst har de skillnaderna ökat under en lång tid, men det blir ju inte bättre av att

man fortsätter en politik som ökar skillnaderna. PRO har räknat ut att en pensionär med 11 000 kronor per månad i pensionsinkomst betalar 3 500 kronor mer i skatt per år än en löntagare med samma inkomst. En sjukpensionär med 11 000 kronor i månaden betalar 10 000 kronor mer i skatt per år.

Ersättningarna i trygghetssystemen när det gäller pensionen har inte heller höjts i samma omfattning som jobbskatteavdraget. Det är ju själva poängen med Alliansens politik. Bland annat som en följd av detta ökar antalet personer som är beroende av långvarigt ekonomiskt bistånd, så kallat socialbidrag.

Den här politiken drabbar även barn, särskilt dem som växer upp med en ensamstående förälder eller föräldrar födda i ett annat land. Mest ekonomiskt utsatta är barn till ensamstående kvinnor med utländsk bakgrund. Fattigdomen i dessa hushåll har nu stigit till över 50 procent.

Det här handlar om vilket samhälle vi vill leva i. Vi i Miljöpartiet vill leva i ett liberalt samhälle där principen om lika möjligheter är vägledande. Vi vill leva i ett möjligheternas land där alla har friheten att bli den de vill bli, att kunna få ut sin fulla potential i livet.

Regeringen har tunnats ut socialförsäkringssystemet med motiveringen att det ska få människor att arbeta hårdare och därmed öka den ekonomiska effektiviteten. Men i verkligheten har det lett till en social cementering, och arbetslösheten är i dag högre än när regeringen tillträdde 2006.

Regeringen har skapat ett samhälle där livschanserna inte är jämnt fördelade och där den sociala rörligheten minskar. Ett samhälle där ryggsäcken hemifrån är för tung är inte vare sig jämlikt eller frihetligt.

Vi behöver en ny arbetslinje, en mänsklig arbetslinje. Det behövs nya jobb i Sverige. Men Alliansens arbetslinje gör det i stället tufft att vara arbetslös och att vara sjuk. Det ger inga nya jobb. Vi vill satsa på småföretagens möjligheter att växa, fler anställda i skolan och i vården samt en hållbar industri. Då kan fler få ett jobb att gå till.

Alliansen menar att hungriga vargar jagar bäst, men det är en myt. Forskningen om social rörlighet visar det rakt motsatta. Den sociala rörligheten är högst i de länder där inkomstskillnaderna är små, skatterna är effektiva, den offentliga sektorn är väl utbyggd och transfereringssystemen är något så när generösa. Föreställningen om ojämlikhet som ekonomisk drivkraft verkar vara lika seglivad som uppenbart felaktig.

Fattigdom har debatterats flitigt de senaste åren. Det har handlat om vad den är, om den finns och om hur den ska mätas. För oss i Miljöpartiet är den viktiga frågan inte måtten, och vi strävar inte heller efter absolut jämlikhet. Vi bryr oss om vilka konsekvenser det får. För oss är den viktiga frågan vad det är som får individen att pröva vingarna, att ta språnget och att söka nya möjligheter.

Vi driver en politik som tar vara på individens inneboende resurser och hennes fantastiska möjligheter att påverka sitt liv. Vi behöver öppna de stängda dörrarna till framtiden, men då krävs också en ärlig politik som ger människor chansen och ökar möjligheterna till social rörlighet.

Anf. 5 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! ”Den ökande ojämlikheten” är rubriken på denna debatt. Det är en helt missvisande rubrik. Klyftorna i Sverige har inte ökat under

alliansregeringens tid. Låt mig också göra helt klart att vi i Alliansen inte viker ned oss inför påståenden om att Sverige skulle vara ett land med ökade inkomstklyftor.

Dessa påståenden saknar grund. De saknar stöd i etablerade mått och data och tillbakavisas dessutom av oberoende forskares undersökningar av saken. Tvärtom beskriver dessa forskare att inkomstskillnaderna i Sverige under Alliansens tid vid makten har varit närmast oförändrade.

Finanspolitiska rådet – en oberoende statlig myndighet – har specialstuderat frågan och hittar inte de växande klyftor som oppositionen återkommande påstår skulle ha ökat. Det etablerade måttet på ojämlikhet, Gini-koefficienten, är närmast oförändrad sedan 2007.

Det mått som oppositionen lutar sig mot mäter inte fattigdom, sociala problem eller misär. Det mäter i stället hur sammanpressad den nedre delen av inkomstfördelningen är. Inte ens hela befolkningen inkluderas i dessa mått. Det är ett mått som visar att den relativa fattigdomen minskade i Grekland mellan 2007 och 2009. Då undrar man: Fick grekerna det bättre under den tiden? Naturligtvis inte. Man hade en fallande bnp och en skenande arbetslöshet, och människor tvingades emigrera. Det är detta mått som oppositionen lutar sig mot.

Måttet relativ fattigdom är inte ett mått på social misär, och OECD varnar uttryckligen för att använda detta mått i lågkonjunktur eftersom det då blir missvisande, men den varningstexten struntade oppositionen i att läsa. Det skulle ni inte ha gjort!

Det stora som har skett under alliansregeringen är att de disponibla inkomsterna – alltså inkomsterna efter skatt och bidrag, pengar i plånboken – har ökat mer i Sverige än i alla jämförbara OECD-länder. De disponibla inkomsterna i hela 19 OECD-länder föll mellan 2007 och 2011. I övriga länder har inkomsterna ökat, men mindre än de har ökat i Sverige.

Den lilla fördelningspolitiska förändring som har skett i Sverige är att de som hade inkomster mellan 14 000 och 23 000 i månaden har haft en lite större inkomstökning än de med lägre eller högre inkomster, men de med högst inkomster har inte dragit ifrån övriga.

Men vilken effekt har då Alliansens ändrade skatter och bidrag haft på inkomstfördelningen? Jo, Finanspolitiska rådet finner inte heller på denna punkt stöd för oppositionens påståenden om ökade klyftor. Den korrekta beskrivningen är att den sammanlagda utjämningseffekten av skatter och bidrag mellan 2006 och 2011 har varit oförändrad – inte ökade inkomstklyftor.

Däremot ökade klyftorna väsentligt under åren 1995 till 2006 när Sverige styrdes av Socialdemokraterna med stöd av Vänsterpartiet. Så här sammanfattade professor Anders Björklund i Finanspolitiska rådet utvecklingen sedan 1995 vid en riksdagsutfrågning nu i maj där bland andra Ulla Andersson var närvarande: Vi i Sverige ”har haft en uppgång i inkomstspridningen mätt med den konventionella Gini-koefficienten, men den uppgången skedde 1995–2005. Sedan 2006, som är före krisen, är det en förbluffande konstant inkomstfördelning.” Det var under den socialdemokratiska tiden, då Socialdemokraterna stöddes av Vänsterpartiet, som klyftorna ökade i Sverige.

Anders Björklund konstaterade vid utfrågningen också att politiken och utvecklingen under Alliansregeringens tid vid makten har haft ”an-

märkningsvärt gynnsamma fördelningseffekter”. Smaka på det, Ylva Johansson!

Du, Ylva Johansson, satt själv i den socialdemokratiska regeringen mellan 1994 och 2006. Då ökade klyftorna i Sverige. När du var med och styrde Sverige ökade ojämlikheten i Sverige markant.

Vad gjorde Ulla Andersson och hennes parti under samma tid? Jo, Vänsterpartiet stödde de socialdemokratiska regeringar som ökade ojämlikheten i Sverige.

Inkomstfördelningen har alltså varit närmast oförändrad under alliansregeringen, till skillnad mot hur det var under den socialdemokratiska regeringen, som, stödd av Vänsterpartiet, styrde Sverige i riktning mot ökade klyftor.

Läs OECD:s rapporter, läs Statistiska centralbyråns statistik och analyser, och ta del av Finanspolitiska rådets analys och finansutskottets utfrågning från maj 2013!

Sluta tala illa om Sverige!

I mitt nästa inlägg ska jag tala om ideologi – liberal ideologi och socialdemokratisk ideologi.

(Applåder)

Anf. 6 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Vi debatterar i dag relativ fattigdom – det som OECD-rapporten beskriver. Carl B Hamilton har nu mycket noga berättat vad den i verkligheten säger och förklarar vad det är. Det handlar inte om vilken disponibel inkomst vi har, utan begreppet förklarar något helt annat. Det beskriver inte om vi i Sverige har råd med det allra nödvändigaste – vad nu det allra nödvändigaste är: Är det att ha mobiltelefon, att äta halv- eller helfabrikat till middag eller att varje barn ska ha eget rum eller få nya kläder till skolstarten? Det är värt att tänka på vad inkomsten ska räcka till.

Det som inte tas upp och inte berörs av oppositionen är de geografiska skillnaderna när det gäller vad pengar räcker till eller könsskillnaderna. Vi konstaterar till exempel att barnfamiljer – vi kallar det ofta för barnfattigdom – har en sämre ekonomi än de som inte har barn. Vi vet, precis som Gunvor G Ericson sade, att ensamstående kvinnor med barn har den lägsta inkomsten och den jobbigaste ekonomin.

Det är viktigt att lyfta fram detta, och det är viktigt att titta på vad det beror på, för inkomstskillnaderna beror naturligtvis på lönebildningen. Kvinnor har lägre löner än män. Det vet vi. Det är till nackdel för kvinnor både när de arbetar och när de blir pensionärer.

Vad ser vi då i den senaste lönerörelsen? Jo, vi ser att man strejkar för högre löner för bussförare. Vi vet att 85 procent av bussförarna är män, och de har en betydligt högre inkomst än vad undersköterskor har, men undersköterskorna strejkade man inte för. Vad beror våra löne- och inkomstklyftor på?

De ensamstående kvinnorna har det ekonomiska ansvaret för barn. För det är där som barnen verkligen bor. Papporna ska betala efter sin inkomstförmåga. Det gör de inte. De rättar sig efter det som Försäkringskassan betalar ut i bidragsförskott när man inte har en ekonomi som kommer upp i den nivån. Det är i dag 1 273 kronor i månaden. Skulle papporna betala efter sin löneförmåga till de ensamstående mammorna

med barn skulle de ensamstående mammorna i genomsnitt få 1 000 kronor mer i månaden. Det betyder en hel del i disponibel inkomst, men det pratar inte OECD-rapporten och oppositionen om. Det är viktigt att medverka till att man betalar efter sin förmåga.

Jag nämnde något annat som var skillnaden. Det är var man bor i landet. Det tas det inte heller hänsyn till i den här debatten. Bor man i Norrlands inland – man får kanske ungefär 14 000 kronor i månaden i a-kassa – har man förmodligen en mycket lägre boendekostnad än vad man har om man bor i Stockholms innerstad. Bor man i Stockholms innerstad har man säkerligen en mycket högre boendekostnad. Den ska man betala med sina a-kassepengar. Detta talar heller inte om vad man har för disponibel inkomst eller vem det är som är fattig eller rik.

Det här är viktigt. Det är viktigt att vi tittar på vad pengarna används till.

Vi vet att det finns mycket mer som påverkar vår inkomst. Vi hörde nyss av Carl B Hamilton om Finanspolitiska rådets rapport där det talas om inkomstspridning.

Inkomstspridning är ett begrepp som man har olika åsikter om. Det är värt att tänka på vad professor Lars Calmfors sade i Veckans Affärer för ett par dagar sedan. Inkomstspridning är bra, sade han, för det medverkar till att de som står längst från arbetsmarknaden har möjligheter att komma in om de får en lägre lön. Och det är viktigt att komma in på arbetsmarknaden, för en lön är alltid högre än vad bidrag och ersättningar är. Det ska löna sig att arbeta. Det är oerhört viktigt.

Men vad kan vi göra mer för att minska våra inkomstspridningar och för att de som har de lägsta inkomsterna ska få högre inkomster? Ja, det ska jag återkomma till i mitt nästa anförande. Det handlar om att vi hanterar våra gemensamma resurser på allra bästa sätt för att inte minst stimulera till att alla ska arbeta.

Anf. 7 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Det är mot bakgrund av en OECD-rapport om löneskillnader som vi står här i dag och debatterar den ökande ojämlikheten. Det är en sådan debatt där vi som deltar riskerar att prata en hel del förbi varandra eftersom vi har diametralt skilda uppfattningar om hur samhället ser ut i dag, och vi har skilda visioner när det gäller hur samhället borde se ut och hur vi önskar att det ska utvecklas framöver.

Jag har noterat vissa tendenser till detta, och jag har i viss mån för avsikt att fortsätta bidra till att vi pratar förbi varandra.

Den här OECD-rapporten visar att löneskillnaderna under en 15-årsperiod ökat i Sverige. Den måttenhet som används är relativ fattigdom. Måttenheten i sig visar inte varför det har förändrats, om rika har blivit rikare, om fattiga har blivit fattigare eller om det är både och.

Resultatet av den här undersökningen skulle kunna innebära att de sämst ställda har fått oförändrade inkomster samtidigt som inkomsterna för dem med högst lön har ökat mycket kraftigt. Då har skillnaden ökat utan att de fattiga har blivit fattigare.

Definitionen av ojämlikhet har redan nu diskuterats i den här debatten. Men oavsett vilken definition av ojämlikhet som används av OECD eller av regeringen eller av diverse rödgröna partier skulle jag vilja belysa en av de största grupperna i Sverige i dag, nämligen pensionärerna.

Den 11 maj publicerades bland annat en artikel i Dagens Nyheter som belyste att allt fler pensionärer hamnar hos kronofogden, och allra värst utsatt var gruppen 70 plus, de över 70 år.

Regeringspartierna hävdar gärna att de vill satsa på pensionärerna. Vi hörde häromdagen ett utspel från Kristdemokraterna inför regeringens budgetförhandlingar.

Tittar vi på de siffror som har redovisats sedan 2005 gällande pensioner ser vi att år 2005 betalades nära 200 miljarder kronor ut i ålderspension och pensionsersättningar. År 2011 var motsvarande siffra nära 250 miljarder, alltså en ökning med 25 procent. Men tar vi med i beräkningarna att antalet pensionärer har ökat med 16 procent och att vi under samma period har haft en inflation på 11 procent finner vi att pensionärerna i genomsnitt har fått det reellt sämre under den perioden.

Samtidigt har reallönerna för arbetare och tjänstemän inom industrin ökat med 11,2 procent under samma period. Till detta kan man lägga skillnaden i beskattning. Jobbskatteavdragen har gjort att den disponibla inkomsten för de arbetande har förbättrats – det är betydligt bättre än för pensionärerna. Och det har ökat den ojämlikheten ytterligare.

Det illustrerar ett viktigt problem med regeringens politik. Flera har fått det bättre, men det är också sådana som har fått det sämre. Det är positivt att vissa får det bättre, men man bör kanske kunna göra lite grann också för utsatta grupper.

Sverigedemokraterna har i senaste budgetmotionen kraftigt velat höja garantipensionerna och även bostadstilläggen. Under de tre år vi har suttit i riksdagen har vi också strävat efter att utjämna skillnaderna i beskattningen mellan arbetande och pensionärer, och då huvudsakligen genom att sänka pensionärsskatten. Därmed minskar ojämlikheten även där.

Vi kan titta på gruppen sjuka och funktionsnedsatta. Vi kan i regeringens vårproposition se siffror sedan flera år tillbaka. Vi kan konstatera att de utgiftsposterna har bantats varje år sedan 2006, när regeringen tillträdde. Man beräknar att det ska kunna fortsätta sjunka ända fram till 2017. Dess värre har det nyligen kommit nya siffror från Försäkringskassan som indikerar att så kanske inte kan bli fallet på grund av att sjukskrivningarna nu ökar.

Sverigedemokraterna har i den senaste höstbudgetmotionen avsatt 2,8 miljarder kronor mer än regeringen för förbättringar när det gäller sjukpenning och rehabilitering med mera. Vi avser även att höja a-kassan och aktivitetsstödet.

Utöver rent inkomstförbättrande åtgärder vill vi satsa på den grupp som min partiledare under Almedalsveckan i år kallade för välfärdshjältarna i offentlig sektor. Där är en överväldigande majoritet av de statligt anställda kvinnor. Dess värre används i dag deltidsanställningar som ett besparingsystem, vilket leder till att man kan få så kallade delade turer med några timmars jobb på förmiddagen och kanske några timmar till på kvällen.

Deltidsarbete leder till lägre inkomster, försämrade pensioner, minskade utvecklingsmöjligheter och minskade karriärmöjligheter. Det är inte så konstigt att många av dem som tjänar minst återfinns i just offentlig sektor. Vi vill därför utöka möjligheten till heltid inom offentlig sektor. Det är en satsning som kommer att gynna många kvinnor som i dag arbe-

tar deltid men som vill arbeta mer. Vi gör det med andra ord lättare att satsa på karriär och utveckling för dem som i dag vill men inte kan.

Det är en satsning som kommer att kunna ge 25 000 nya årsarbetskrafter och ge en stor påverkan på den grupp som i dag har lägst inkomst.

Det är en liten del av Sverigedemokraternas politik. Det är en riktig välfärdspolitik, och det är en politik för minskad ojämlikhet.

Aktuell debatt: Den ökande ojämlikheten

Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Det är en klagörande ideologisk debatt där Centerpartiet nu drar linjerna vidare. Ingångslönerna på hela arbetsmarknaden ska sjunka med ungefär 20 procent, brukar Centerpartiet säga. Det betyder att i Centerpartiets Sverige ska en nyanställd undersköterska ha ungefär 13 000 kronor i månadslön.

Annie Lööf själv tjänar ungefär 130 000 i månaden. Det betyder att den här undersköterskan – jag tror att väldigt många uppskattar hennes arbete – skulle behöva jobba i ett helt år för att komma upp i Annie Lööfs månadslön.

Carl B Hamilton försöker ta åt sig äran av finanskrisen. Det är därför kapitalinkomsterna sjunker väldigt kraftigt. Det är därför Gini-koefficienten har sjunkit. Tar vi bort kapitalinkomsterna har takten i hur Gini-koefficienten ökat nästan fördubblats.

Finanspolitiska rådet och Statistiska centralbyrån är överens: Det är jobbskatteavdraget som har gjort att inkomstskillnaderna ökar i Sverige. Statistiska centralbyrån säger att sjuka och arbetslösa samt ensamstående föräldrar har halkat efter och fått det sämre.

De 10 procent som är rikast har fått 79 000 kronor mer i inkomst per år i Carl B Hamiltons Sverige. De 10 procent med lägst inkomst har fått mindre i plånboken i dag än de hade när Carl B Hamilton tillträdde i regeringsställning.

Vi har inte råd med den här ojämlikheten. Det är inte rimligt att skillnaderna i livslängd ökar beroende på vilken klass man tillhör eller att föräldrarnas utbildningsbakgrund och sociala status ska avgöra hur man lyckas i skolan. Det är inte rimligt att sjuka människor tvingas vända sig till socialkontoren eller att arbetslösa ska tvingas göra det för att regeringen har förstört de gemensamma försäkringssystemen, eller att unga ska lämnas utanför samhällsgemenskapen, bli den förlorade generationen. Vi har inte råd med ett ytterligare jobbskatteavdrag, vars syfte är att öka inkomstskillnaderna. Pengarna behövs till välfärden och för att bygga ett jämlikare samhälle.

Kristersson säger sig i debattartikeln ha kommit till en insikt, men den insikten verkar inte leda till att den politik som har bidragit till att inkomstskillnaderna har ökat ska ändras. Den relativa fattigdomen har ökat åtta gånger så fort som innan högern tog över.

Låt oss i stället bygga gemenskap och solidaritet, omtanke och värdighet med en insikt om att vi människor faktiskt behöver varandra. Vi sitter ju ihop. Det behövs samhällsnyttiga investeringar för att bygga ett starkt, gemensamt och värdigt samhälle. Det skapar också jobb.

Vi behöver bygga och rusta bostäder, se till att sjukvården tar sig ur krisen och får de resurser som behövs. Vi behöver en förskola och skola där varje barn kan få den bekräftelse och utveckling som just det barnet behöver. Då behövs fler anställda och mindre gruppstorlekar. Vi behöver

en äldreomsorg som garanterar de äldre ett värdigt och bra liv. Då behövs fler anställda och inte färre, som det har blivit under högerregeringen.

Vi behöver en välfärd där de anställda i välfärden får fler arbetskamrater så att de slipper sjukskriva sig för att det har blivit så tungt. Vi behöver tåg som går i tid och spår så att det kan bli fler tåg på spåren. Och när vi har oturen att bli sjuka eller arbetslösa eller både och ska vi veta att försäkringssystemen finns där för oss och att vi inte behöver bli fattiga.

Ensamstående ska kunna känna att deras plånbok räcker månaden ut och slippa den ständigt gnagande oron för ekonomin. Underhållsstödet behöver höjas och indexeras. Det behövs barnomsorg på obekvämtid så att folk kan ta jobb och en lagstiftning som gör att fasta jobb på heltid blir normen på arbetsmarknaden.

Det behövs inte ett jobbskatteavdrag till, vars enda syfte är att öka inkomstskillnaderna. Det behövs ett starkare Vänsterpartiet i valet 2014 om vi ska bygga ett anständigt samhälle.

Herr talman! Nyliberala värderingar bygger på idén att politik utgår från egenintresse, att marknaden ska styra och där girighet belönas. Det har styrts de borgerliga partiernas förändringar av försäkringssystem och skattepolitik, en inhuman människosyn där människans drivkrafter enbart består av mer pengar i plånboken. Anständighet, solidaritet och gemenskap verkar inte vara sådant som står högt i kurs i högerns Sverige, men är det någon liga som Sverige bör toppa är det jämlikhetsligan. Jämlika samhällen mår och utvecklas bättre socialt och ekonomiskt.

Stora inkomstskillnader är således dåligt för både individen och samhällsutvecklingen, men de orsakar också finansiell instabilitet. Få talar i dag om att de kraftigt växande inkomstskillnaderna är den bidragande orsaken till finanskrisen. En liten grupp människor har tillskansat sig enorma förmögenheter som de försöker placera och få ständigt ökad avkastning på. Samtidigt har det stora folkflertalet släpat efter ekonomiskt och fått skuldsätta sig för att kunna köpa en bostad eller för att konsumera.

Till det ska läggas att tidigare offentliga verksamheter har privatiserats, inte minst här i Sverige. Vi leder väl nästan den ligan. Och nu har det nyliberala experimentet exploderat i knäet på alla länders medborgare till ett mycket högt pris. Vi står där med notan medan finanskapitalisterna glatt väntar på nästa fest.

Ändå vet vi att jämlika samhällen mår bättre och utvecklas bättre, att jämlikhet är kopplad till en lång rad positiva egenskaper för ett land. Det gäller fysisk och mental hälsa. Det gäller förmågan att läsa och skriva. Det gäller tilliten mellan medborgarna och hur många som sitter i fängelse. Barn i jämlika länder får en bättre uppväxt.

(Applåder)

Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! När man lyssnar på debatten funderar man lite på vilket land en del tror att vi lever i. Jag skulle vilja påstå att vi faktiskt lever i ett privilegierat land. Alla vi som hade turen, jag säger turen, att födas i Sverige vet i grunden att vi har skäl att vara tacksamma för att vi får växa upp i ett samhälle som i decennier har varit förskonat från utbredd fattigdom och svält, att vi i snart 200 år har varit förskonade från krig, att vi har tillgång till ren luft, rent vatten och att vi har en vård i världsklass.

Inte minst kan vi se det om vi tittar på siffrorna för barnadödlighet och mödradödlighet, som är bland de absolut bästa i världen. Vi har en medellivslängd som inte bara är i topp utan dessutom är jämnt fördelad oavsett med vilken förutsättning du föddes in i vårt land. Så ser det inte ut om man tittar i många andra länder. Där finns det väldigt stora skillnader i hur länge du kan förväntas leva beroende på vilka förutsättningar du föddes in i.

Men vi ska också veta att det inte är slumpen som har lett oss dit där vi är i dag. Det är en medveten strävan att bygga ett samhälle som håller ihop, som strävar efter att överbrygga skillnader, att öppna dörrarna för livsmöjligheter för alla, inte bara för dem som hade turen att födas in i de allra bästa av de bästa omständigheterna. Det är faktiskt så, livet är inte rättvist. De förutsättningar vi föds in i, de resurser vi får med oss från starten, är inte rättvist fördelade.

Den kristdemokratiska tanken om ett samhällsbygge utgår från det. Vi är olika med olika resurser. Vi får olika förutsättningar och förmågor. Det är bara en sak som är helt lika. Det är vårt människovärde. Det skiljer inte en millimeter. Vi har alla exakt samma människovärde.

Vi kristdemokrater står för en människosyn som utgår från att vi är ansvariga, för oss själva, absolut, för våra närmaste, det är också självklart, men också att vi är ansvariga för alla våra medmänniskor. Vi har ett ansvar var och en för att göra det bästa av de resurser och förmågor just vi fick. Därför har vi också ett ansvar för att gemensamt bygga ett tryggt samhälle. Det är det som har varit Kristdemokraternas strävan i varje budget. I den budget som gäller för i år kan det synas i att av satsningarna som går till hushåll går 98 procent till den knappa tredjedel, alltså tre av tio, som har de lägsta inkomsterna just därför att vi vet att vi har olika förutsättningar. Vi behöver olika stöd.

Att så långt som möjligt få leva sitt liv i frihet och trygghet just där man växte upp verkar vara en mänsklig drivkraft som finns hos väldigt många, oavsett var man föddes. Det är klart att det finns de som gärna spanner vingarna och prövar hur långt de bär, men väldigt många vill vara kvar. Alla har ändå inte möjlighet att vara det. En del av dem flyr till vårt land just därför att de tror att här finns förutsättningar att bygga sig en framtid.

I början av sommaren träffade jag några killar som landat i Sverige när de flydde från en hopplöshet, från en brist på framtid. Jag frågade dem varför de hamnat här. Vi talade om flykten och om hur de tagits emot, men framför allt talade vi om framtiden och deras drömmar.

När jag frågade vad de tyckte var det bästa med Sverige sade de utan tvekan: skolan. Alla höll med varandra. Att alla barn och ungdomar i Sverige får gå i skolan och att skolan är gratis tyckte de var så häftigt, och de var så tacksamma för det och att alla får en chans oavsett vad man kommer från för hemförhållanden att utbilda sig och få möjlighet att bygga en egen framtid.

Att skolan fungerar är något av det viktigaste för att skapa jämlikhet. Det räcker dock inte att ösa resurser över skolan, för vi ser att skolan inte lyckas fullt ut. Vi måste titta mer än vad vi redan har gjort på hur vi kan ge möjligheter för vart och ett av våra barn att få en så bra utbildning som möjligt.

Vi måste hitta tillbaka till grunderna i skolan, att lära sig läsa. Vi måste ge lärarna förutsättningar att utbilda i det grundläggande. Vi måste ge våra barn de allra bästa lärarna.

Herr talman! Jag vill inte på något sätt förringa betydelsen av pengar i plånboken, varken när det gäller absolut fattigdom eller relativ fattigdom. Jag återkommer i mitt nästa anförande till hur vikten av resurser, både ekonomiska och mänskliga, skapar förutsättningar för jämlikhet.
(Applåder)

Anf. 10 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag kommer med kraft att brännmärka den som talar illa om Sverige. Orden var finansminister Göran Perssons, och året var 1995.

Jag är inte helt säker på att det är riktigt värdigt att säga på det sättet, men det är en intressant förskjutning av vad han tyckte var uppgiften för ledande svenska politiker och vad dagens opposition tycker är uppgiften för ledande politiker.

Det enda ni förefaller vara överens om är att Sverige är en eländig plats på jorden att leva på. Det är anmärkningsvärt. Att man inte kan diskutera strävanden, värderingar och åsiktsskillnader utan att dra i smutsen det som vi i hög grad är överens om är ett gott samhällsbygge är fascinerande.

Häromveckan kom Statistiska centralbyrån, SCB, tillbaka med vanlig byråkratprosa i sin rapport om utanförskapet i Sverige. Den visar att från 1990 fram till i dag har andelen svenskar i arbetsför ålder som i första hand lever på sociala ersättningar och bidrag inte någon gång varit lägre. Vi har en lägre andel än 1990. Detta är en viktig framgång.

Det betyder inte att de som är där gör fel, tvärtom. Vi har den sortens välfärdssystem för att de ska användas när de behövs. Men alla kan inte behöva dem samtidigt. En del går upp och en del går ned, men totalt sett ser det mycket bättre ut än tidigare.

Ni hittar ett enda mått på en ökningstakt i inkomstskillnader mellan medianen och de 10 procent som tjänar minst. Denna ökningstakt tar ni till intäkt för den katastrofbeskrivning av Sverige som, vilket någon påpekade, gör att Grekland framstår som en framgång och Sverige som ett misslyckande.

Låt oss titta på andra mått som är lika lätta att hitta. När det gäller materiell fattigdom ligger Sverige lägst. När det gäller materiell fattigdom för barn ligger Sverige näst lägst. När det gäller risk för fattigdom ligger Sverige bland de lägsta tillsammans med de nordiska länderna. När det gäller inkomstfördelning inklusive offentliga tjänster är Sverige det mest jämlika landet följt av Norge och Danmark.

Jag säger inte att detta säger allt heller eller att det är sanningen, men er ensidighet antyder att ni letar problem i stället för att leta lösningar.

Man måste kunna ha två saker i huvudet samtidigt. Man måste kunna se att Sverige är ett gott land. Man måste kunna se att det är bättre med en växande ekonomi än en krympande och ändå bekymra sig en smula för det som inte är bra nog.

Det allra bästa med den svenska jämlikheten är att vi i grund och botten vill att alla ska få en egen chans och inte primärt vara ett resultat av sina föräldrars framgångar och misslyckanden. Det är *en* sak att ärva sina föräldrars besparingar, stora eller små, eller en sommarstuga, vare sig

man vill ha den eller inte. Det är dock inte okej att ärva sina föräldrars sociala problem. Här finns det utmaningar i Sverige.

Jag har jobbat med Stockholms socialtjänst och sett från insidan vad som händer när vi möter andra generationens hemlösa, andra generationens missbrukare och andra generationens socialbidragstagare. I dag ser jag risken att vi möter människor som är andra generationens arbetslösa, sjukskrivna och långtidssjukskrivna. Det samhället vill vi inte ha. Här finns det uppenbara problem som rymmer våra olika värderingar. De förtjänar både mer tanke och mer handling.

(Applåder)

Anf. 11 YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är intressant att ministern är nöjd. Han är nöjd med att bara en bråkdel av de arbetslösa i dag har rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Han är nöjd med att 65 000 personer är utförsäkrade från sjukförsäkringen. Han är nöjd med att pensionärer betalar högre skatt än de som arbetar. Han är nöjd med att vi har rekordmånga som lever långvarigt på försörjningsstöd.

Herr talman! Arbetarrörelsens viktigaste fråga är och har alltid varit jobben. Moderaternas viktigaste fråga är och har alltid varit lägre skatter. Där har vi en tydlig skillnad.

Full sysselsättning är vårt viktigaste mål. Därför behövs det fler och växande företag. Därför behövs det investeringar för konkurrenskraft så att det finns fler jobb att söka. Vi sätter jobben och kampen mot arbetslösheten främst, för vi vet arbetslöshetens pris.

Vi vet priset för den enskilda individen att ställas vid sidan av, inte få försörja sig med eget arbete och, efter regeringens försäkringar, tvingas till fattigdom när man inte har en rimlig ersättning att leva på.

Vi vet också priset för samhället. Det blir allt svårare med hög arbetslöshet och sjunkande sysselsättningsgrad att finansiera sjukvård, skola och omsorg. Arbetslöshet ökar klyftorna, försämrar hälsan och leder också till andra påfrestningar på samhället.

Men som jag sade i mitt inledande anförande: Det kanske allra högsta priset betalar de barn och unga som växer upp i familjer där en eller båda föräldrarna inte arbetar och som går i en skola med minskade resurser.

Vi ser resultatet av det. Resultaten i svensk skola har sjunkit sex år i rad. På nästan alla sätt som vi kan mäta framgång i skolan är utvecklingen katastrofal. Klyftorna ökar. De elever som inte klarar skolan blir fler; andelen ökar. De duktigaste elevernas resultat sjunker också. Detta är ett fruktansvärt svek mot våra unga.

Jag redogjorde i mitt förra inlägg för skarpa socialdemokratiska förslag för att förbättra förutsättningarna för barn och unga att ha framtidsstro och kunna gå ut i ett arbetsliv med de kunskaper som krävs för att få jobb och försörja sig med eget arbete.

Herr talman! Det är intressant att lyssna på regeringens företrädare. Det är uppenbart att de samhällsproblem som vi har inte verkar särskilt intressanta att ta itu med. Det gäller arbetslösheten, klyftorna, de sjunkande resultaten i skolan och en ungdomsgeneration där en stor andel känner stor oro för framtiden. Vi har 77 000 unga som inte har arbetat eller studerat de senaste tre åren.

Ska vi tala om problemen? Ska vi göra något åt dem? Eller ska vi nöja oss med att kåsera och tycka att det är bra som det är? Regeringen är lite grann som en barkbåt på öppet hav. Man har inte intresse av att styra. Man guppar omkring och är nöjd med det och gläder sig åt att solen skiner ibland.

Vi vill styra. Vi vill förändra Sverige. Vi vill bygga ett Sverige där människor har ett arbete att gå till, där ekonomin växer och där klyftorna minskar.

(Applåder)

Anf. 12 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! Även ohälsa påverkas av ökad ojämlikhet. Det genomsnittliga hälsoläget i Sverige har blivit bättre. Men trots förbättringen ökar hälsoskillnaderna mellan grupper i samhället avseende socioekonomiska faktorer, till exempel utbildningsnivå och inkomstnivå.

Ulf Kristersson talade nyss om att andelen som lever på bidrag är lägre. Ja, men han glömde att berätta om alla som nu finns i ett verkligt utanförskap utan vare sig jobb, sjukförsäkring eller arbetslöshetsförsäkring och att fler och fler inte ens finner det lönt att gå till Arbetsförmedlingen och står helt utanför alla socialförsäkringssystem. Det är det verkliga utanförskapet.

Den ökade ojämlikheten gör att det har blivit större skillnader i livslängd och ohälsa mellan olika grupper. Det måste vi i politiken, oavsett politisk färg, våga erkänna. Det är inte något som har skett bara under de senaste sex åren. Detta är en förändring som har skett sedan 80-talet. Man kan till och med säga att vi ser en förändring under de senaste 40 åren när det gäller ökade skillnader i hälsa.

Emma Henriksson, för män med lång respektive kort utbildning har skillnaden i förväntad livslängd ökat till nästan fem år. Detta kan jämföras med en skillnad på 3,4 år 1986. Denna skillnad är en stor utmaning som inte kan mötas genom att man lägger fokus på enskilda individers ansvar för sin egen hälsa, vilket alliansregeringen nu gör i folkhälsopolitiken. Det behövs mer strukturella insatser som förbättrar de faktorer i samhället som är hälsofrämjande och som påverkar människors livsvillkor och möjligheter, helt enkelt att individer ska kunna få nya livschanser och kunna omskola sig mitt i livet och söka nya möjligheter i stället för att låsas in i fas 3 och andra hopplösa åtgärder som alliansregeringen håller fast vid.

De villkor under vilka människor lever och dör påverkas av politiska, sociala och ekonomiska krafter.

Miljöpartiet vill underlätta den ekonomiska situationen för ensamstående föräldrar med försörjningsansvar som har barnen boende hos sig under hela eller delar av året. Därför föreslår vi en skattereduktion på 5 000 kronor netto, lika för alla. En sådan skattereduktion är omfördelade på så sätt att låginkomsttagare får mer i förhållande till sin inkomst än höginkomsttagare. Syftet är att underlätta barnens ekonomiska situation. Utöver detta vill Miljöpartiet höja underhållsstödet och grundnivån i föräldraförsäkringen.

Carl B Hamilton, lyssna noga nu. Även om du inte tycks ha några genuglasögon har skillnaderna i nettoinkomst förändrats mellan kvinnor och män sedan regeringen tillträdde 2006. Skillnaderna har ökat med 40

procent. I reda pengar handlar det om en ökning med närmare 18 000 kronor om året till männens fördel. Kvinnornas inkomster släpar efter hela livet. Redan vid 24 års ålder är skillnaden i inkomst mellan könen i genomsnitt 50 000 kronor. Den genomsnittliga skillnaden i nettoinkomst 2012 var 62 000 kronor. Att det skiljer över 60 000 kronor i årsinkomst mellan kvinnor och män påverkar hela livet, både trygghetssystemen i fråga om de inkomstrelaterade ersättningarna och pensionen. Ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen är centralt för att minska dessa skillnader. Vi vill införa en tredelad föräldraförsäkring. Vad vill Folkpartiet?

Anf. 13 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Så till den ideologiska dimensionen. Det är en mycket stor skillnad mellan hur liberaler å ena sidan och socialdemokrater och vänsterpartister å andra sidan ser på dessa frågor. Vad är ett bra och ett rättvist samhälle?

Vi liberaler tycker att det ska löna sig att arbeta. Det ska löna sig att utbilda sig, att arbeta övertid, att arbeta på obekvämlig arbetstid och att ta ansvar och risker. Höjden av rättvisa är inte att alla har det exakt lika bra. Orättvisor för oss handlar inte om att bli upprörda över att någon tjänar pengar. Orättvisorna handlar om när människor saknar möjligheter. Våra lösningar handlar om att människor ska ha lika chanser i livet – en skola med fokus på kunskap, en god skattefinansierad barnomsorg, vård, äldreomsorg och väl fungerande sociala skyddsnet. Det skapar ett gott samhälle och ett samhälle som håller ihop.

Lyssnar man i stället på Socialdemokraterna och Vänstern verkar de hellre önska sig en utveckling som den som vi har sett i flera andra OECD-länder. I de flesta av dessa länder har majoriteten fått det ekonomiskt sämre, men klyftorna har med ett missvisande mått minskat på grund av lägre inkomster. Det är en djup skillnad.

Sedan vänder jag mig till Ylva Johansson. Julafton 2013 inträffade redan den 22 augusti för Socialdemokraterna. Ylva Johansson rabblar upp miljard efter miljard. Jag tappade räkningen när hon kom upp i 35–40 miljarder i ökade utgifter. Tala med Magdalena Andersson. Jag vet inte vad hon säger. Men detta är intressant, eftersom utgiftstaket bara blåste bort. Det är en totalt ansvarslös ekonomisk politik som Ylva Johansson har redogjort för här. Det är inte förvånande att Ylva Johansson talade om en massa saker. Men hon talade inte om när hon satt och styrde Sverige från 1994 till 2006 och klyftorna ökade. Den regeringen hade ökade klyftor som sitt resultat efter sin regeringstid. Då satt Ylva Johansson och hade ansvar. Det vill hon inte stå för. Hon vill inte stå upp för det ansvar som hon bar för de ökade klyftorna i Sverige.

Sedan blir det lite märkligt när man som folkpartist hör en socialdemokrat säga att regeringen inte gör någonting beträffande skolan. Är det möjligt att Ylva Johansson har undgått att observera att det finns en kille som heter Jan Björklund och som ständigt är i rutan? Men det har hon. Det är märkligt.

Ulla Andersson tog upp kapitalinkomsterna. Tittar man på resultatet är det ungefär detsamma med eller utan kapitalinkomster. Jag har många gånger tidigare sagt att för Ulla Andersson skapas välståndet på Försäkringskassans kontor och på kommunkontoret. Men jag önskar att Ulla

Andersson då och då tänkte på detta med tillväxt och var de resurser som hon ska dela ut med sådan frenesi produceras. Hennes högre skatter skapar krympande skattebaser och minskade inkomster för det offentliga.

Jag tror att det var Ulla Andersson som tog upp detta med jämlikhetsligan och att vi på något sätt skulle ha hamnat i någon dålig situation i fråga om den. I rapporten från OECD som heter *Divided we stand* från 2011 räknar man in, förutom inkomsterna, offentligfinansierade välfärdstjänster och tar hänsyn till de omfördelade effekterna av dem. Sverige hade då de lägsta inkomstskillnaderna av alla OECD-länder. Smaka på det igen, Ylva Johansson och Ulla Andersson.

Anf. 14 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Visst finns det skillnader i inkomster. Det kommer vi inte ifrån, och det är det som vi diskuterar nu. Jag vänder mig då till Ylva Johansson. Vad gjorde ni för de personer som före 2006 fick förtidspension, de som i dag står allra längst från arbetsmarknaden och som har en låg inkomst?

När man från Vänsterpartiet säger att bidragen och ersättningarna ska öka och att fler ska jobba inom den offentliga sektorn kan man undra var pengarna till detta kommer ifrån.

För oss som centerpartister är arbete det viktigaste för att få en högre inkomst. Inkomsten kommer från att vi har fler företag som bidrar till att skapa arbete och minska arbetslösheten.

Det är därför som vi tycker att det är viktigt att man har en lägre arbetsgivaravgift för dem som står längst från arbetsmarknaden. Det gäller inte minst ungdomar under 26 år och också sjukskrivna som har varit sjukskrivna längre.

De viktiga arbetsgivaravgiftssänkningarna vill Socialdemokraterna ta bort. Vi i Centerpartiet har andra förslag. Det är förslag som är finansierade, till skillnad från den önskelista som presenterades från den rödgröna sidan.

Att slopa den andra sjuklöneveckan skulle betyda oerhört mycket för dem som i dag står längst från arbetsmarknaden och göra det möjligt för dem att komma in på hel- eller deltid eller på den tid de har möjlighet att och kan arbeta.

Vi vill medverka till att företagen utvecklas för att bli konkurrenskraftiga internationellt. Vi vill införa en form av FOU-bidrag, det vill säga att forskare ska kunna anställas och bli intressanta för företagen.

Vi vill också skapa YA-jobb, det vill säga yrkesanställning. Det innebär att personer som har sin yrkesutbildning färdig – hör och häpna, från den rödgröna sidan – inte ska få full lön den första dagen de jobbar utan få en lägre ersättning. Vi kan kalla det för lärlingsersättning, som man hade en gång i världen. Det är en viktig del att få in personer som har fullgjorda utbildningar men inte yrkeserfarenhet.

Det är i det sammanhanget också viktigt att vi får en lärlingsanställning som innebär att när man går på gymnasiet på en yrkesutbildning för att lära sig ska få möjligheter att inte bara gå i skolan utan också handgripligen lära sig ett yrke.

Det är viktigt att komma in på arbetsmarknaden när man är ung och när man är gammal och att skapa förutsättningar för det.

Låt mig till sist nämna landsbygdsprogrammet och ersättningen till våra lantbrukare. Det är en viktig del i budgeten för nästa år. På landsbygden finns jobben om man bara skapar förutsättningar för dem som är företagare på landsbygden för att få ett livskraftigt företagande.

Aktuell debatt: Den ökande ojämlikheten

Anf. 15 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Som jag avslutade mitt förra anförande med att säga behöver Sverige en sverigedemokratisk välfärdspolitik.

Vi lever i ett land som de äldre har byggt upp och som vi förvaltar åt våra efterlevande. Borgarna säger alltid och har sagt flera gånger i den här talarstolen i dag att det ska löna sig att arbeta. Det håller jag helt och hållet med om. Men man ska heller inte hamna hos kronofogden när man blir gammal eller sjuk, i varje fall inte enbart av det skälet.

Sverigedemokraterna eftersträvar en välfärdsstat värd namnet. Det varken vill eller kan regeringen göra på samma sätt. Med regeringens prioriteringar har Sverige inte råd.

I årtionden har svenska regeringar satsat allt större resurser på migration, integration och bistånd i stället för det som pengarna kunde ha använts till.

Sedan den nuvarande regeringen tillträdde har kostnaderna för migration ökat med 5,7 miljarder kronor per år. Kostnaderna för integration har ökat med 6,5 miljarder per år, och kostnaderna för bistånd har ökat med 5 miljarder per år.

Det är sammanlagt 17,2 miljarder per år i ökade kostnader. Det är bara de utgiftsposter som regeringen inte kan dölja i statsbudgeten. Den totala samhällsekonomiska konsekvensen av den förda politiken är avsevärt större.

Dess värre finns det ingen anledning att tro att det kommer att bli särskilt mycket bättre med en rödgrön regering. Det är endast med ett starkare sverigedemokratiskt parti som den trenden kan vändas.

Sverigedemokraterna är det enda parti som vågar säga: Nu får det vara nog med det här slöseriet. Det är också så att vi som socialkonservativa och nationalister inte låter vår politik formas av enskilda väljargrupper eller sårintressen från vare sig höger eller vänster.

Sverigedemokraterna är ett helhetsparti som ser hela människans kedja genom livet från småbarnsårens betydelse av bra förskolor och familjepolitik, via arbetslivets strävan efter en dräglig inkomst och möjlighet till karriär, till ålderns höst då vi ska kunna förvänta oss att vår insats genom livet ger oss någonting tillbaka.

Det är någonting som vi prioriterar högre än den massinvandringspolitik som urholkar vår välfärd. Det visar på de övriga partiernas bagatellisering av de svaga och fattiga i samhället.

Låt mig ta några skrämmande siffror från denna mandatperiod. År 2010 beviljades närmare 70 000 uppehållstillstånd i Sverige. År 2011 var det 93 000, och år 2012 var det 111 000.

Statsrådet efterfrågade att man inte bara ska leta efter problem utan också efter lösningar. Ett förslag till lösning, statsrådet, är: Decimera de siffrorna.

Enligt Statistiska centralbyrån har andelen av befolkningen som har en inkomst under 60 procent av medianlönen och därmed löper risk att hamna i gruppen fattiga ökat till 14 procent bara de senaste åren. Bland

gruppen invandrare är den nu så hög som 25 procent. Under samma år ökade trots det den disponibla medianinkomsten i Sverige.

Återigen: Fler fick det bättre, men det är också fler som har fått det sämre. Regeringens politik skapar splittring i samhället. Det skapar en underklass till en kostnad av ett större inflöde av nyanlända.

Sverige gör och har gjort mycket gott för omvärlden. Det är även vi sverigedemokrater stolta över. Men någonstans måste man våga ställa sig frågan: Vilka insatser är det som faktiskt gör nytta? Vi måste fråga oss: Gör vi verkligen världen bättre genom att göra Sverige sämre?

Anf. 16 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Jag har en fråga till Solveig Zander: Varifrån får ni pengarna till skattesänkningarna? Ja, just det, de tas från ersättningarna till de sjuka och arbetslösa.

Vi har 71 000 fler arbetslösa. Men utbetalningarna till de arbetslösa har sjunkit med 12 ½ miljard sedan 2006. De tvingas gå till socialkontoren i stället. Vi har 68 000 som har utförsäkrats. Ni tar pengar från äldreomsorgen och sjukvården och från de ungas möjligheter att få en bostad.

Emma Henriksson talar om alla människors helt lika värde. Sedan straffar man de sjuka, de arbetslösa och pensionärerna med en högre skatt. Med en inkomst på 12 000 kronor betalar en pensionär 300 kronor mer i skatt än en frisk som har ett jobb. Sjuka och arbetslösa betalar hela 900 kronor mer i skatt vid den inkomsten.

Det är till och med så att Kristdemokraterna, som kämpar för höjda bostadsbidrag, tror att den politiken leder till att människor inte vill jobba i samma utsträckning längre. Så skriver man i vårpropositionen.

Jag skulle vara glad om Ulf Kristersson fick åtminstone en tanke i huvudet, att ojämlika samhällen utvecklas sämre. Men det har jag inte någon större förhoppning om. Det är lika troligt som att Carl B Hamilton ska inse att kön har betydelse.

De borgerliga vet att det finns väldigt lite stöd för större klyftor i Sverige. Man vinner helt enkelt inga val på att säga att man vill ha ökade inkomstskillnader. I stället blir det floskelspråk som gäller.

Ni känner väl igen ord som att det ska löna sig att arbeta, ökade drivkrafter till arbete och lägre trösklar till arbetsmarknaden? Det är borgerlig nysvenska och betyder på vanlig svenska: växande inkomstskillnader och ökad ekonomisk ojämlikhet.

Resultatet är att 2006–2010 har andelen personer med långvarig låg ekonomisk standard ökat med 67 procent, och ökningen är störst bland ensamstående kvinnor med barn.

Barn till sjuka och arbetslösa straffas ekonomiskt trots att man vet att det påverkar deras hälsa och studieresultat. Ökningen av den relativa fattigdomen har varit åtta gånger så stor som under mandatperioden innan.

Den procentenhet av svenskarna som tjänar absolut mest har fått cirka fem gånger mer genom den borgerliga regeringens skattesänkningar än vad den genomsnittliga svensken fick. Klyftornas allians styr Sverige.

Fyra av de fem som tvingas leva på försörjningsstöd borde i stället ha ersättning från sjukförsäkring eller a-kassa, enligt fackförbundet SSR. Men med borgerlig politik tvingas de leva på socialbidrag. Så ser borger-

lighetens Bidragssverige ut. De gemensamma försäkringarna, där vi tar ansvar för varandra och bär varandras risker, slås sönder. Människor tvingas i stället till socialkontoren och till att leva på bidrag. Och de blir allt fler.

Om man har turen att vara frisk och ha ett jobb belönas man med sänkt skatt, men om man är fräck nog att vara pensionär ska man betala mer i skatt. Och om man blir sjuk eller arbetslös ska man betala ännu mer. Den människosyn som ligger bakom förändringarna i skattepolitiken och försäkringssystemen är direkt inhuman. De sjuka tros inte vara sjuka utan anses kunna ta sin säng och gå i bästa kristdemokratiska anda.

Ett samhälle som börjar slänga ut sjuka på gatan kommer att vara svårare att leva i för alla. Trots att det går elva arbetslösa på varje ledigt jobb hos Arbetsförmedlingen menar regeringen att det bara är att ta sig i kragen, så får man ett jobb. Den strukturella arbetslösheten görs individuell. Hur pensionärer ska göra för att bli yngre – det måste jag säga är svårt att förstå. Men snart kanske vi får ett skatteavdrag för rynkbehandling och allmän upprustning av landets pensionärer.

Borgerlighetens Sverige växer fram. Klyftorna ökar och otryggheten likaså. Kilar slås in mellan människor, och kittet som håller oss samman dras isär. Låt oss i stället bygga ett anständigt samhälle.

(Applåder)

Anf. 17 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Jag vet vad det innebär att vara fattig. Om man som jag blir förälder innan man själv har hunnit lämna tonåren har man inte hunnit bygga upp någon buffert. Man har inte skaffat sig någon stabil inkomst som kan ligga till grund för en ordentlig föräldraförsäkring. Och man lär sig verkligen att vända på slantarna. Man lär sig att köpa begagnade galonbyxor och laga dem med silvertejp och att jubla över att man hittar ett mjölkpaket med 50 procents rabatt därför att det går ut i dag eller i morgon. Man lär sig att känna tacksamheten över att barnet hinner kissa innan de mäter och väger på bvc, för då får man en ren blöja och har tjänat någon krona.

Framför allt minns jag känslan av att två veckor före jul få höra detta från förskolepersonalen: Du måste betala 10 kronor, för ni lämnade inte in några ljusstumpar. Annars får du inte ta hem ditt barns egenhändigt stöpta krokiga ljus!

Jag lämnade inga stumpar därför att det inte fanns några stumpar. Att vara fattig i ett rikt land är jobbigt, men jag vet också att det går att leva med det när man har ett hopp i framtiden om att det kommer att lösa sig och att detta bara är här och nu. Att leva med känslan av att detta är permanent och att man inte kan lyfta sig ur sin situation är det som bryter ned människor.

Visst är det jätteviktigt att vi i år har höjt grundnivån i föräldraförsäringen så att den som inte har någon inkomst att bygga den på ändå får en förutsättning att försörja sig och sin familj. Men det är ännu viktigare att vi har ökat förutsättningarna för dem som är beroende av försörjningsstöd att få en möjlighet att ta sig ur det genom att kunna behålla lite mer av sin egen inkomst. På så vis kan de gå från ett beroende till en möjlighet att försörja sig själva.

Häromdagen kom, som vi hörde tidigare, nya siffror från SCB som visar att andelen av den vuxna befolkningen som är beroende av sociala ersättningar och bidrag nu är den lägsta sedan SCB började mäta. Om man räknar om det till helårspersoner handlar det om 230 000 personer färre än det var 2006. Detta är viktigt. Det är viktigt att människor får en möjlighet och ett hopp om en bättre framtid.

Andelen barn med materiell fattigdom var 2,8 procent när vi tillträdde. Den hade minskat till 1,7 procent 2008. Under krisen fortsatte andelen att minska, och 2011 var den andel barn som hade materiellt låg standard 1,3 procent. Även om vi i Sverige har kunnat lindra krisens effekter för utsatta grupper, inte minst genom de prioriteringar som jag har nämnt tidigare, måste vi fortsätta att göra mer. Det är viktigt att höja levnadsstandarden för dem som lever med de minsta marginalerna, och det är viktigt att värna ett samhälle som håller ihop. Ett samhälle som håller ihop skapar framtidsförutsättningar för alla.

Anf. 18 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Sverigedemokraterna är precis lika förutsägbara som vänsterpartisterna, om än med rätt olika innehåll.

Vänstern verkar drömma sig tillbaka till 70-talet, då välstandsökningen var exakt lika stor som skatteökningen och bidragsökningen. Det slutade så småningom med Pomperipossa, svartjobb och bidragsberoende, och det har tagit oss årtionden att komma vidare i Sverige.

Sverigedemokraterna tycker att Sverige ska vara svenskt, bara svenskt. De glömmer att en miljon svenskar en gång gjorde resan bort från där de var för att deras egna barn skulle få det bättre när föräldrarna oppoffrade allt. Båda extremerna är fascinerande historielösa.

Jag letar just nu efter en gemensam nämnare hos S, V och MP utöver att Sverige inte är ett bra land att leva i. Jag letar efter någonting som är politik. Jag tycker att jag utan att vantolka kan höra mellan raderna att ersättningsnivåerna ska höjas, att fler sjukskrivna är bättre än färre och att detta antydningssvis ska betalas med höjda skatter – möjligen helt utan finansiering. Detta brukar landa i höjda skatter. Där någonstans ser jag er gemensamma policy.

Socialdemokraterna dömer ut den lilla förändring av Gini-koefficienten som har skett under allianstiden men är uppenbarligen nöjda med den stora förändring som skedde under den egna tiden. Vänsterpartiet är emot allt som skedde under socialdemokratins tid och under vår tid men antyder inte hur deras politik skulle påverka en socialdemokratisk politik i en V-MP-S-regering. Jag tycker att ni är skyldiga att svara på hur politiken ser ut om ni tar över.

Anf. 19 YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag blir lite förvånad när jag lyssnar på Folkpartiet. I Folkpartiets Sverige är det tydligen ansvarslost att satsa på jobb och utbildning men ansvarsfullt att sänka skatter. Det tycker jag är en förvånande ståndpunkt.

Jag vet inte om man ska ta Carl B Hamilton på allvar, herr talman, men jag måste säga att han är modig. Det tycker jag också att Kristersson är när han tar upp skillnaden i Gini-koefficienten även under den socialdemokratiska tiden. För det som hände under flera socialdemokratiskt

styrda år var att det gick väldigt bra för börsen och att kapitalinkomsterna ökade. Det tycker jag är bra. Vi socialdemokrater vill att det ska gå bra för svenska företag. Vi vill se lönsamma och växande företag i Sverige. Vi behöver ett blomstrande näringsliv som kan ge jobb och ett välstånd att fördela.

Under senare år har det inte gått lika bra för börsen. Jag tänker inte skylla det på regeringen, för börsen är extremt beroende av den internationella konjunkturen. Men det påverkar kapitalinkomsterna starkt då dessa är väldigt konjunkturberoende. Om man bortser från kapitalinkomsterna har den relativa fattigdomen i Sverige, med OECD:s standarddefinition, ökat dramatiskt efter det att regeringen Reinfeldt och Borg började genomföra sin politik.

Herr talman! Vi socialdemokrater vill minska klyftorna och ge barn och unga likvärdiga villkor, främst genom fler jobb, aktiva insatser mot arbetslösheten, stora satsningar på utbildning och högre undervisningskvalitet i skolan. Det här är de viktigaste insatserna för ett mer jämlikt Sverige. Men det handlar också om anständiga trygghetsförsäkringar, rättvisa skatter och högre barnbidrag.

Jag tror, herr talman, att det har blivit tydligt för dem som lyssnar på den här debatten vilka politiska partier som kan och vill göra något åt de ökade klyftorna och vilka politiska partier som i grunden är nöjda med att kåsera över utvecklingen och tricksa med statistiken.

(Applåder)

Anf. 20 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! Ja, Ulf Kristersson, social rörlighet är bra. Men då måste vi också ha en politik som gör den möjlig. Satsa på skolan och ge alla ungdomar en chans! Hur förväntar sig alliansregeringen att det ökade antalet ungdomar som inte har fullständiga betyg ska kunna göra en klassresa?

Vi har hört ministern och flera av de andra partiernas företrädare lägga ut texten om siffror och mått. Och ja, ni verkar vara väldigt nöjda. Men det finns problem i Sverige. Det spelar ingen roll om vi jämför oss med andra länder och tycker att vi är bäst, för vi har problem och vi måste våga se de problem som finns här.

Rädda Barnen beskriver barnfattigdomen i Sverige och utgår från normen för boende och baskonsumtion, det vill säga de pengar som enligt riksdagens fastställda nivå behövs för att man ska klara sig i Sverige. Rädda Barnens mått på fattigdom är alltså ett absolut mått.

Riksdagens utredningstjänst har på uppdrag av Miljöpartiet tittat på inkomstskillnader, och man kan se att studerande samt sjuka och arbetslösa halkar efter dem som arbetar. År 1999 hade en studerande 68 procent av en förvärvsarbetandes ekonomiska standard. År 2011 hade siffran minskat till 56 procent. För sjuka och arbetslösa är det en ännu radikalare förändring. År 1999 hade sjuka och arbetslösa en ekonomisk standard på 84 procent av förvärvsarbetandes standard, och 2011 hade det rasat till 64 procent. Det är en konsekvens av en fullt medveten politik. Men stå då för er vision! Låtsas inte att den inte finns!

Miljöpartiet vill investera för nya jobb, och vi vill ha en allmän trygghetsförsäkring, så att människor *kan* göra en social resa.

Anf. 21 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Det var intressant att Ylva Johansson nu började tala om den tid då hon hade ansvar för att Sverige fick ökade klyftor. Men tror ni att hon tog ansvar för det? Nej, det var någon annans fel. Det var börsens fel. Det var börserna som orsakade de ökade klyftorna.

Men, Ylva Johansson, vi har naturligtvis tittat på detta och tagit bort kapitalinkomsterna ur det här måttet. Det visar sig att det är ökade klyftor under den socialdemokratiska tiden i vilket fall som helst, med eller utan kapitalinkomster. Det är en ganska liten skillnad, måhända överraskande, men så är det.

Sedan var det intressant det Ulla Andersson sade om att det ska löna sig att arbeta: Det är bara en floskel, det betyder ingenting, det är en struntsak. De här sköterskorna som jobbar på natten, ska de inte ha mer betalt? När det gäller dem som jobbar på obekvämt arbetstid, är det en floskel att det ska löna sig för dem att jobba på obekvämt arbetstid, jobba övertid eller utbilda sig?

Avslutningsvis, herr talman, vill jag säga till oppositionen: Sluta tala illa om Sverige! Sluta med er systematiska svartmålning av Sverige! Ni beskriver Sverige som ett land utan anständighet. Var stolta över vårt land, över vad vi har åstadkommit i Sverige och över att vi har klarat oss mycket bra jämfört med andra länder under den här internationella krisen. Sluta tala illa om Sverige!

Anf. 22 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Nej, Ulla Andersson, vi tar inte från dem som inte har någon inkomst och lever på bidrag och ersättningar. Det kan man se om man tittar på vad budgeten för i år innebär. Vi har höjt tillägget för studerande med barn, vi har höjt bostadstillägget för pensionärer, vi har ändrat utformningen av försörjningsstödet så att man får behålla en del av det när man börjar jobba, vi har höjt grundnivån i föräldrapenningen och vi har sänkt skatten för pensionärer. Nej, vi tar inte från dem som har bidrag och ersättningar.

Däremot vill vi möjliggöra för personer att komma in på arbetsmarknaden på ett lättare sätt. Det innebär att vi vill sänka trösklarna genom att ge stöd och hjälp att återgå till jobb, och det innebär att utmana Arbetsförmedlingen genom en jobbpeng så att man kan välja dem som ska stötta och hjälpa en in på arbetsmarknaden.

Vi vill ha lägre arbetsgivaravgifter för företagen så att de vill och kan anställa. Vi vill ta bort den andra sjuklöneveckan. Det här är punkter som Centerpartiet driver och som är oerhört viktiga. Vi vill behålla den sänkning av arbetsgivaravgifter som finns för personer under 26 år och för personer som står långt från arbetsmarknaden, det vill säga har varit sjuka länge, som underlättar för dem att komma in på arbetsmarknaden och få en anställning. Detta vill Socialdemokraterna ta bort. Vi vill möjliggöra en arbetsmarknad som kan ta emot personer, och det är en viktig del. Det viktigaste är således att vi får en satsning på företagen och att vi kan bo och leva i hela Sverige.

Anf. 23 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Jag tolkar den kommentar som jag fick från statsrådet Kristersson som att regeringen tänker fortsätta med splittringspolitiken

och med slöseriet med motiveringen att svenskar har flyttat till USA en gång i tiden – som om de två invandringsvågorna vore jämförbara. Det tyder snarare på historielöshet från statsrådets sida.

Vad gäller just den här debatten om ökad ojämlikhet är det Vänsterpartiet som har tagit initiativ till den. Vänsterpartiet säger sig vilja motverka ojämlikhet men driver samtidigt en politik som leder till ökad ojämlikhet. Vänsterpartiet vill satsa ännu större resurser än regeringen på fortsatt massinvandring, och vi vet att när politikerna missköter sig är det de med minst ekonomiska marginaler som får betala. Det är de med lägst inkomster som drabbas mest av att trygghetssystemen försämras när allt större resurser läggs på invandringen. Det är de arbetslösa som får det ännu svårare att skaffa jobb när större resurser läggs på invandringen, och det är de redan utsatta som hamnar i ett allt tydligare utanförskap när det kommer hit fler utlänningar än vad vi klarar av.

Men utan ojämlikhet skulle Vänsterpartiet tappa en stor del av sitt existensberättigande, så det är inte så konstigt att de driver en ojämlikhetspolitik. Sverigedemokraterna däremot driver en jämlikhetspolitik. Jämlikhet är när alla har samma möjligheter att forma sin egen framtid. Jämlikhet är när alla oavsett inkomst kan skaffa sig den utbildning de vill ha, och det är när alla oavsett inkomst kan få en förstklassig sjukvård när de så behöver. Det är Sverigedemokraternas politik. Sveriges resurser måste användas till detta och inte till fortsatt splittring.

Anf. 24 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Jag sade att regeringen gömmer sig bakom floskler. Att det ska löna sig att arbeta betyder egentligen ökade inkomstskillnader, eftersom ni, Ulf Kristersson, straffar sjuka och arbetslösa ekonomiskt. Sänkta trösklar in på arbetsmarknaden betyder i realiteten att människor ska ha lägre inkomster. Det är Centerpartiets stora devis. Ulf Kristersson har tillbringat dagen med att mer tala om 70- och 80-tal än om nutid. Det blir väl så när man drivs av ideologiska värderingar som bygger på att girighet ska belönas och sjuka och arbetslösa bestraffas; det vill säga han vill ha ökade inkomstskillnader, och helst kraftiga sådana, men han vågar inte säga det.

Jag lever i stället i nutid och försöker lösa de problem som faktiskt finns, problem som den nuvarande regeringen har skapat. Till skillnad från David Lång, som vill se jämlikhet mellan etniskt vita män med höga inkomster, tycker vi att alla människor har lika värde. Vi har en insikt om att vi alla behöver varandra och hör ihop. Det tycker jag är värdefullt, och jag är stolt över att tillhöra ett antirasistiskt parti.

Herr talman! Vi anser att vi behöver ta en annan väg. Vi måste finna lösningar så att vi får ett anständigt samhälle. Då behöver vi bygga ett skattesystem där man betalar lika mycket skatt vid lika inkomst. Förmögna ska betala skatt. Skatt ska betalas efter bärkraft. Valfärden behöver mer resurser, inte fler jobbskatteavdrag. Män med höga inkomster behöver inte tjockare plånbok, men vi kvinnor behöver en utbyggd äldre- och barnomsorg. Pengar behövs till fler anställda i vård, skola och omsorg. När olyckan är framme ska vi veta att det finns en fungerande sjukförsäkring och a-kassa.

*Aktuell debatt: Den
ökande ojämlikheten*

Vi vill ha ett Sverige med omtanke och solidaritet. Vi behöver inte ett jobbskatteavdrag till för att öka inkomstskillnaderna. Vi behöver ett anständigt samhälle.

Anf. 25 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Den här debatten har mest handlat om kronor och ören, om procent och andelar, men som jag var inne på i mitt första inlägg är jämlikhet så mycket mer. Familjegemenskap och starka sociala relationer är ett så avgörande mänskligt behov att det faktiskt går att mäta i livslängd. Det kan också mätas i utbildningsresultat och i psykisk hälsa. Starka nära relationer leder till att barns framtidsutsikter förbättras. Det leder dessutom till att den sociala rörligheten ökar.

I Framtidskommissionens rapporter kan vi bland annat läsa om en metastudie som visar att brist på nära relationer och social isolering är lika skadligt för hälsan som rökning och alkoholmissbruk.

Vi kristdemokrater strävar efter ett samhälle där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas utanför, ett dynamiskt samhällsliv där social bakgrund inte avgör din framtid, där den sociala rörligheten är en realitet. Det ger människor hopp om framtiden, och det främjar sammanhållningen. Då räcker det inte, även om det också är viktigt, med stöd för hushållsekonomin, utan det behövs även stöd för relationer. Statsvetaren Robert Putnam hävdar att barns framtidsutsikter till stor del beror på vad deras föräldrar svarar på frågan: Hur mycket tid tillbringar du med dina barn?

Herr talman! Jag hoppas att den här debatten fortsätter men att vi slipper höra fler vänsterpartister skandera död åt familjen och i stället funderar på hur vi kan stötta familjen, oavsett hur familjen ser ut. Familjen är viktig för jämlikheten i samhället.

Anf. 26 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för en i flera avseenden klagande debatt. Vi får inget svar på hur en V-MP-S-regering tänker sköta skatte- och bidragspolitiken. Det är jag medveten om. Låt mig då bara säga att i Alliansen gillar vi i grund och botten det Sverige vi har, trots att vi ser problem som kräver lösningar. Vi inser att fördelning, skatter, bidrag, socialförsäkringar, utbildning, allt detta, måste fungera också i det samhälle vi i dag lever i och att det ibland kräver andra lösningar. Vi har starka värderingar, men vi har pragmatiska lösningar.

Jag tycker att vi lärt oss av Sveriges historiska framgångar och historiska misstag. Det handlar om rättigheter och skyldigheter, om arbetslinjen för alla människor som kan arbeta så att vi har råd att hjälpa dem som inte kan arbeta – en lite speciell svensk, kärv och krävande, generositet som har stark förankring i det svenska samhället.

Jag gillar att Emma Henriksson ger perspektiv på fattigdomen i Sverige och i andra länder och inte bara talar om de enskilda kronorna, som vi så ofta fastnar i. Jag gillar att Solveig Zander pekar på att hela Sverige behövs och att alla företag behövs om vi ska bygga ett växande Sverige. Och jag gillar att Carl B Hamilton i god svensk nästan offentlig utredningstradition tar siffror på allvar och kräver intellektuell hederlighet tillbaka i en seriös debatt.

Så ska det fungera. Vi har en gemensam idé. Vi står för den, och vi berättar om den – före valet. Ni i oppositionen har ett år på er. Vi är *så* nyfikna.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:133
22 augusti

*Aktuell debatt: Den
ökande ojämlikheten*

3 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 15 augusti.

4 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade att *Margareta Larsson (SD)* skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 26 augusti, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Adam Martinen (SD)*.

5 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM140 Förordning om långsiktiga investeringsfonder KOM(2013) 462 till finansutskottet
2012/13:FPM141 Anpassning av direktiv om tryckbärande anordningar till nya lagstiftningsramverk KOM(2013) 471 till näringsutskottet
2012/13:FPM142 Direktiv om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling KOM(2013) 449 till finansutskottet

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2012/13:182 till justitieutskottet

2012/13:183 till skatteutskottet

2012/13:186 till justitieutskottet

2012/13:187 till utbildningsutskottet

Skrivelser

2012/13:184 och 185 till utrikesutskottet

EU-dokument

KOM(2013) 449 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 26 september*.

KOM(2013) 451 till konstitutionsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 23 september.*

KOM(2013) 452 till justitieutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 23 september.*

KOM(2013) 462 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 26 september.*

KOM(2013) 471 till näringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 26 september.*

KOM(2013) 472 till socialutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 26 september.*

KOM(2013) 480 och KOM(2013) 484 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 26 september.*

KOM(2013) 493, KOM(2013) 497 och KOM(2013) 498 till utbildningsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 18 oktober.*

KOM(2013) 500 till utbildningsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 14 oktober.*

KOM(2013) 509 till utrikesutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 21 oktober.*

KOM(2013) 512 till civilutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 14 oktober.*

KOM(2013) 520 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 18 oktober.*

KOM(2013) 521 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 7 oktober.*

KOM(2013) 522 till försvarsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 28 oktober.*

KOM(2013) 525 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 21 oktober.*

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2012/13:496 om utsättning av lax i älvarna runt Östersjön

Anf. 27 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Ardalan Shekarabi har frågat mig vilka utvecklingsmöjligheter för svensk fisketurism jag ser ifall EU:s förslag om ett stopp för

odlad lax i älvarna runt Östersjön verkställs samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att förhindra att EU:s förslag om ett stopp för odlad lax i älvarna runt Östersjön blir verklighet.

Vad gäller utsättning av odlad lax vore det bästa en situation där vi hade kunnat få till stånd en naturlig reproduktion och därmed en lösning som är långsiktigt hållbar. Där befinner vi oss emellertid inte. Merparten av de utsättningar av lax som sker i Sverige är så kallade kompensationsutsättningar, vilka sker som en kompensationsåtgärd för de fiskemöjligheter som försvunnit till följd av utbyggnad av vissa älvar. Var utsättningen ska ske och i vilken omfattning regleras i vattendomar för respektive älv.

I Sverige sattes 2012 ut ca 1,96 miljoner laxsmolt, merparten som kompensationsutsättningar. Den naturliga reproduktionen uppgår i hela Östersjöområdet till runt 2,9 miljoner smolt, varav Sveriges andel inklusive Torneälven uppgick till ca 2,75 miljoner smolt. Utsättningarna utgör därmed en icke försumbar del av de fiskemöjligheter som finns i hela Östersjöområdet och är viktiga för både yrkes- och fritidsfisket på flera håll i landet.

Den viktigaste åtgärden för laxen och därmed för laxfisket handlar emellertid om att se till att de vilda laxbestånden når de mål som finns för naturlig reproduktion. På så sätt kan vi skapa både goda fiskemöjligheter och en situation som är långsiktigt hållbar ur ett biologiskt perspektiv. En viktig åtgärd för att nå dithän är en förvaltningsplan för lax i Östersjön. Regeringen stöder arbetet med framtagandet av en sådan plan inom EU.

Kommissionens förslag om att förbjuda kompensationsutsättningar i älvar som saknar en naturlig reproduktion av vildlax är emellertid en del i förslaget som regeringen inte kan ställa sig bakom. Precis som interpellanten mycket riktigt påpekar är förslaget i denna del inte tillräckligt analyserat. Förslaget bedöms kunna få förödande konsekvenser för vildlaxstammarna, detta särskilt om man inte på samma gång anpassar kvoterna. Sverige har därför lyft denna och andra centrala frågor för förvaltningen av laxen i diskussionerna med både andra Östersjöstater och kommissionen. Den svenska regeringen avser att tillsammans med andra Östersjöstater driva frågan om utsättningarna och andra relevanta frågor inför och under den kommande behandlingen av laxplanen i ministerrådet. Detta i syfte att nå en överenskommelse om en verkligt effektiv plan som skapar förutsättningar för långsiktigt hållbara laxbestånd. En god naturlig reproduktion tillsammans med utsättning av lax, som sker på ett sätt så att den inte utgör ett hot mot de vilda laxbestånden, skapar goda möjligheter för såväl yrkes- som sportfiske och fisketurism.

Under senare år har vi haft en positiv utveckling av såväl laxbestånd som fisketurism. Om denna utveckling fortsätter kommer Sverige att kunna erbjuda en nivå där fisket efter både vild och odlad lax är jämförbart med några av världens bästa fiskevatten. I sammanhanget ska vi inte heller glömma bort fisket efter andra arter än lax, som utgör en mycket viktig del av fritidsfisket i våra vatten runt Sveriges kuster och i insjöar runt om i landet. Goda bestånd av olika arter och därmed ett bra fiske utgör grunden för en utvecklad fisketurism. Detta tillsammans med de fantastiska möjligheter som erbjuds i form av hotell, matupplevelser, tillgång till bra guider, transportmöjligheter med mera är det som sam-

mantaget skapar förutsättningar för en utveckling av fisketurism och arbetstillfällen på landsbygden. Arbetet med en helhet är i detta sammanhang viktigt för att skapa förutsättningar för enskilda entreprenörer att utveckla verksamhet inom eller kopplad till fisketurism.

I sammanhanget vill jag också särskilt peka på att en central förutsättning för utvecklingen av fisketurism och småföretagens förutsättningar – särskilt på landsbygden – är en fortsatt utveckling av företagarnas möjligheter att verka på landsbygden.

Anf. 28 ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka statsrådet Eskil Erlandsson för svaret på interpellationen.

Fisket är av stor betydelse för Sveriges näringsliv och turism. Både det kustnära yrkesfisket och det alltmer populära fritidsfisket utgör viktiga motorer i landsbygdens utveckling. I dag ägnar sig fler än en miljon svenskar åt fritidsfiske. Det finns goda möjligheter att utveckla fisketurismen till en näring att räkna med.

Mot den bakgrunden är det olyckligt att EU-kommissionen och Europaparlamentet har lagt fram ett förslag om att förbjuda utsättning av odlad lax i älvarna runt Östersjön. EU vill stoppa all odlad lax i älvarna redan till 2020. Ett sådant förslag skulle slå mycket hårt mot Sveriges kustnära landsbygd. Bara i Dalälven, som har sitt utlopp i Älvkarleby kommun, sätts det varje år ut ca 190 000 laxar. Detta är fiskar som både yrkesfiskare och fritidsfiskare när sig på. Om EU:s förslag skulle bli verklighet är risken överhängande att laxen i Dalälven helt försvinner, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för bland annat Älvkarleby kommuns utvecklingsmöjligheter.

EU:s motiv är att utsättningen av odlad lax bedöms hota den naturliga vildlaxstammen. Det är lovvärt att EU vill förbättra situationen för Östersjö-laxen, men förslaget är missriktat och riskerar att utrota stora delar av laxbeståndet i våra älvar. Flera myndigheter, kommuner och fiskeorganisationer framhåller att EU:s förslag är dåligt berett och saknar vetenskapligt stöd.

Därför gläder det mig att statsrådet anger att EU:s förslag om att förbjuda kompensationsutsättningar i älvar som saknar en naturlig reproduktion av vild lax inte stöds av den svenska regeringen. Det är viktigt att regeringen agerar tydligt och tar ställning för svenskt fiske och svensk fisketurism.

Det är dock olyckligt att regeringen hittills inte tydligt skickat dessa signaler till de aktörer som är berörda av EU-förslaget. Förslaget har väckt stor oro bland sportfiskare och bland företagare och anställda inom fisketurismnäringen och kan ha påverkat planeringen av framtida investeringar negativt. Under de senaste två åren har medierna många gånger rapporterat om EU-förslagets konsekvenser utan att regeringen tydliggjort sitt ställningstagande. Detta har ökat otryggheten hos berörda aktörer.

Herr talman! För tydlighetens skull vill jag fråga statsrådet: Kommer den svenska regeringen att stoppa det diskuterade EU-förslaget?

Anf. 29 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för interpellationen. Den kan bidra till det som interpellanten efterfrågar, nämligen att ge kunskap om var Sverige står i denna för många företag och människor viktiga fråga. Fisketurism och sportfiske kan erbjuda många utvecklingsmöjligheter vad gäller företagande och därmed jobb i våra landsbygdsområden runt omkring i Sverige. Därför är det viktigt att vi diskuterar de här frågorna och att Sveriges position och ställningstagande i de här sammanhangen kungörs och offentligörs, och därav mitt tack till interpellanten.

Jag kan upprepa att vi från den svenska regeringens sida inte kan ställa oss bakom den propå som finns från EU-kommissionen om att vi inom en relativt snar framtid inte ska få sätta ut odlad laxsmolt i våra vatten. Detta skulle – i varje fall på kort sikt – leda till att förekomsten av lax minskade. Därmed skulle den sportutövning och det företagande som många människor ägnar sig åt påverkas negativt.

Till detta ska läggas att vi, som jag sade i mitt interpellationssvar, samarbetar Östersjöstaterna emellan, eftersom vi – för att uttrycka det lite talspråkligt – sitter i samma båt. Vi måste hjälpas åt att påverka EU på ett sådant sätt att vi får de förutsättningar som vi tror kan bidra till den bästa utvecklingen för fisket i våra länders vatten – därav de täta och frekventa kontakter som jag och mina medarbetare har till exempel med Finland, som redan har tillkännagett att de har samma uppfattning som vi. Blir vi många har vi en reell möjlighet att påverka förslaget från kommissionen på det sätt vi vill.

Anf. 30 ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet Eskil Erlandsson för det tydliga ställningstagandet här i Sveriges riksdag. Jag hoppas att den här signalen når ut till alla berörda, framför allt de företagare och anställda i fisketurismnäringen som har varit väldigt oroliga.

Avslutningsvis vill jag framföra en önskan om att de frågor som berör landsbygden i Sverige får samma uppmärksamhet och samma tydliga ställningstaganden från regeringen som de frågor som berör storstäderna. De senaste åren har det skrivits artiklar med rubriker som ”EU vill förbjuda laxodling”, ”EU-förslag om stopp för odlad lax i älvar får kritik” och ”Slut på utsättning av odlad lax”. Det är några av de rubriker som förekommit i svenska lokaltidningar på små orter där det i och för sig inte bor så jättemånga människor, men som tillsammans utgör en jätteviktig del av Sveriges näringsliv och Sveriges tillväxtpotential. Jag ser fram emot en samhällsutveckling där de frågor som berör de här små bygderna får samma uppmärksamhet och samma tydliga ställningstaganden som de frågor som berör Stockholm och andra större städer.

Anf. 31 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag tackar återigen för interpellationen och debatten. Jag hoppas och förutsätter att vi kan hjälpas åt för att stärka företagandet och utvecklingen också i andra delar av vårt land, vid sidan om den utveckling som vi självklart vill ha i såväl Stockholm som andra lite större städer i vårt land.

Det är viktigt att vi hjälps åt och tar vara på de möjligheter som finns att utveckla både fritidssysselsättningar, till exempel sportfiske, och

verksamheter som leder till jobb, för jobben leder i sin tur till att större och mindre samhällsbildningar får möjligheter att fortsätta att utvecklas vad gäller till exempel service, såväl offentlig som kommersiell, men också service i form av nöjen och fritidssysselsättningar för unga människor likaväl som för äldre människor.

Därför finns min önskan att hjälpa och stödja varandra i den utveckling vi vill se. Jag ser gärna att jag även i fortsättningen får stöd för mitt agerande i Europeiska unionen när frågorna diskuteras. De är viktiga för många människor i alla delar av vårt land.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2012/13:498 om förbud mot industriellt framställt transfett

Anf. 32 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Gunvor G Ericson har frågat mig om jag kommer att vidta åtgärder för att riksdagens begäran tillgodoses snarast och att nationell lag kommer på plats i avvaktan på att EU förbjuder industriellt framställt transfett så som Danmark har gjort.

Regeringen gav i oktober 2011 Livsmedelsverket ett uppdrag att bland annat lämna ett förslag till regler för att begränsa användningen av industriellt framställda transfettsyror. Livsmedelsverkets slutsats var att avvakta med nationell lagstiftning och invänta Europeiska kommissionens rapport som har aviserats till december 2014.

Livsmedelsverkets förslag har remitterats, och de flesta remissinstanser delar Livsmedelsverkets bedömningar.

Det är viktigt med nyttiga livsmedel, goda matvanor och en varierad kost. Sedan flera år tillbaka har Livsmedelsverket fört en kontinuerlig dialog med livsmedelsbranschen om att ta bort transfetter i livsmedel. Livsmedelsverket har genom dialoger med branschorganisationer lyckats få ned andelen industriellt framtagna transfettsyror i livsmedel. Den svenska livsmedelsbranschen har genom egna åtgärder ersatt industriellt framställda transfettsyror med andra fettråvaror. Den så kallade matkorgsstudien som Livsmedelsverket har genomfört visar att maten i dag innehåller endast små mängder transfettsyror. Den största delen kommer från mejeriprodukter där de ingår som en naturlig del.

Intaget av transfettsyror i Sverige är i nivå med och i vissa fall lägre än vad som konsumeras i Danmark, Norge och Finland. Nivån är under den högsta nivå som WHO rekommenderar – 2,5–3 gram per dag för en vuxen person. Detta ska ställas i relation till intaget av mättat fett som är tre gånger högre än WHO:s rekommenderade högsta intag.

Riskerna med transfettsyror är angelägna att bevaka, och intentionen att minska intaget av transfettsyror bör fortsätta. En i fortsättningen frivillig minskad användning av härdade fetter och delvis härdade fetter i olika produkter är önskvärd.

Regeringen anser att Livsmedelsverkets arbete med att tillhandahålla relevant information och kunskap hittills har haft en bra effekt inte enbart på produkterna utan också på folkhälsan. Skulle en nationell lagstiftning införas före en eventuell EU-reglering skulle detta innebära merarbete

och merkostnader för både myndigheter och företag eftersom lagstiftningen skulle behöva anpassas till nära i tid kommande gemenskapsregler. Regeringen bedömer därför att Europeiska kommissionens rapport bör avvaktas innan några eventuella lagstiftningsåtgärder vidtas. Jag gör alltså samma bedömning nu som i juni 2011 att det är angeläget att främst eftersträva harmoniserade EU-regler.

Anf. 33 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! Tack för svaret! Men det är då anmärkningsvärt hur trögt det ska vara att få igenom en lagstiftning mot transfett i Sverige. Det är nu över två år sedan riksdagen fattade beslut i mars 2011 om att lagstifta, så som i Danmark, om att förbjuda industriellt transfett. Sverige kom i kapp omvärlden. Det var en seger för vetenskapen, folkhälsan och konsumenterna.

Men vad ”bidde” det av det, när vi har en regering som inte vill? Det dröjde sex månader innan regeringen gav uppdraget till Livsmedelsverket. Spelar inte riksdagsbeslut någon roll för alliansregeringen? Betyder inte riksdagens majoritet någonting för ansvarig minister Eskil Erlandsson?

Nu läser jag ur underlaget, det vill säga betänkandet, som ligger till grund för riksdagens beslut, under rubriken ”Utskottets ställningstagande”:

”Ett antal olika studier har genom åren pekat på kopplingen mellan s.k. transfetter och olika sjukdomar. För den som äter mycket transfetter ökar risken att drabbas av bl.a. hjärtsjukdom, bröst- och prostatacancer, insulinresistens och försämrat immunförsvar.

I Danmark infördes 2004 regler som innebär att högst 2 % av den totala mängden fett i ett livsmedel får vara industriellt framställt transfett. I Sverige finns däremot inga regler som begränsar mängden transfett i livsmedel. I stället för att reglera mängden industriellt framställda transfetter har diskussioner förts med livsmedelsindustrin i syfte att få producenterna att använda fettråvaror med en högre andel omättat fett eller att minska fetthinnehållet. Huvudlinjen för att minska andelen transfetter tycks vara att livsmedelsindustrin ska sanera sig själv. Men alla livsmedel som säljs i Sverige är inte producerade här, och företagen får på så sätt olika spelregler. Den som äter på restaurang vet inte om maten innehåller transfett. Som konsument är det omöjligt att veta om en produkt innehåller transfett eller inte. Det i Sverige genomförda arbetet för att minska transfetterna i livsmedel har hittills inte gett tillräckliga resultat. Utskottet anser därför att regeringen snarast bör lägga fram lagförslag till riksdagen om förbud mot transfetter i livsmedel, i likhet med vad som gäller i Danmark. Det anförda bör ges regeringen till känna.”

Vidare anfördes följande i betänkandet: ”Utskottet är däremot inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av det framförda kravet om att på EU-nivå driva på när det gäller en reglering av användningen av industriellt framställda transfetter i livsmedel.”

Alliansregeringens minister sade nu i sitt svar att det är just vad regeringen tänker göra, nämligen invänta EU-rapporten från 2011 – trots att utskottet och riksdagen beslutade att lagstifta i stället för att vänta på ett EU-beslut.

Hur kan ministern påstå att det inte finns produkter med höga halter av transfett i Sverige? När gjordes den studie som ministern hänvisade till i sitt svar? Jag vet att det gjordes en studie för flera år sedan i samband med en stor debatt. Har studien upprepats?

Anf. 34 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Efter att riksdagen lämnade sitt tillkännagivande gav regeringen Livsmedelsverket i uppdrag i oktober 2011 att analysera hur ett nationellt regelverk skulle kunna utformas. Livsmedelsverket lämnade en rapport den 29 juni 2012. Denna rapport har därefter remissbehandlats.

Jag tillåter mig att upprepa bedömningen. Den bedömning som Livsmedelsverket har lämnat är att vi bör vänta med en eventuell lagstiftning och avvakta kommissionens rapport som aviserats till december 2014. De flesta remissinstanserna och regeringen stöder denna slutsats. Varför gör vi det? Jo, vi gör det därför att det om vi först nationellt ska lagstifta och införa förordningar på området och sedan anpassa oss till vad Europeiska unionen kommer fram till kort därefter kan innebära ett stort merarbete för myndigheter och företag i vårt land. Det skulle dessutom skapa – tror jag – en förvirring såväl hos konsumenter som bland landets företagare om vad som egentligen gäller.

Hur är det med vårt intag av transfettsyror i vårt land? Som jag sade i mitt huvudanförande är intaget i vårt land i paritet med vad andra människor får och i vissa fall lägre.

Jag exemplifierade det med att vi har ett lägre intag i vårt land än vad man har i till exempel Danmark, Norge och Finland. Vi har också ett intag som är under den högsta nivå som WHO, Världshälsoorganisationen, rekommenderar. Vårt intag är, enligt de bedömningar som är gjorda år 2010, 1,7 gram per dag för en vuxen person. I de nordiska länderna, som jag räknade upp, ligger intaget högre än detta. 1,7 gram är alltså betydligt lägre än vad WHO rekommenderar som högsta dagliga intag, vilket är 2,5–3 gram per dag.

Anf. 35 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! Strålkastarljuset har inte varit riktat mot transfetter på ett tag, och produkter med en ganska hög andel transfett finns i dag på hyllorna i våra butiker.

Även om det finns ett genomsnitt, som ministern hänvisar till, innebär inte det att människor äter precis det som är genomsnittet. Det innebär att vi i Sverige i dag fortfarande kan köpa produkter som innehåller såväl 4 som 6 och 8 gram transfett per 100 gram.

Vid en stickprovskontroll i år på tre stora matvarubutiker i Malmö kunde man se att av 24 produkter innehöll 14 mellan 4 och 8 gram transfett per 100 gram. Det är en ganska hög andel. Nu, 2013, finns det alltså produkter med så hög halt här i Sverige. Trots att ministern liksom Livsmedelsverket tidigare sagt att marknaden själv kommer att reglera detta är det inte så enkelt. Även om vi har ansvarsfulla svenska företag som verkligen försöker har vi också ett antal producenter som inte bryr sig.

Det är inte förvånande att ministern obstruerar. Ända sedan jag lyfte upp frågan om att lagstifta mot transfetter, precis som EU-landet Danmark har gjort, har alliansregeringen varit emot, liksom branschen. Men det finns också företag som skulle välkomna en lagreglering, som ser att

det är viktigt att svenska och utländska företag kan verka på samma villkor.

Att invänta en rapport från EU innebär inte att det kommer att bli direktiv, det vill säga lag, på EU-nivå inom en snar framtid. Om det vore så att en lag snart är på plats skulle jag hålla med ministern.

Ministern sade att Livsmedelsverket i juni 2012 rapporterade och föreslog att man skulle vänta med uppdraget. Ja, jag kan förstå det om det var så att det snart skulle vara en lag på plats. I fotboll ska man döma för något som heter obstruktion, ett otillåtet sätt att hindra en spelare. Man kan verkligen fråga sig varför alliansregeringen med minister Erlandsson i spetsen ägnar sig åt obstruktion. Tyvärr kan jag inte se att det handlar om något annat.

År 2009 skärpte Världshälsoorganisationen, WHO, tonen i transfettsfrågan. Sambandet mellan industriellt transfett och hjärt-kärlsjukdom är ett av de bäst belagda som finns. Bara en enda faktor är lika tydligt bevisad som farlig för hjärtat, och det är snabba, lättsmälta kolhydrater som finns i exempelvis läsk, potatismos och vitt bröd.

Industriellt tillsatt transfett kan du hitta i kakor med lång hållbarhet, pulversåser, friterad mat och billiga importerade varor. Men du som konsument kan inte veta, eftersom tillsatt transfett är tillåtet och inte behöver anges i innehållsdeklarationen.

Jag beklagar verkligen att vi inte har en regering som vill genomföra en lagstiftning som den som finns i Danmark. Det skulle vara klädsamt om ministern åtminstone ville försöka stifta en lag så som de har i Danmark.

Anf. 36 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Det diskuteras om industriellt framställda transfetter är farligare än naturliga transfetter som finns i vissa mejeri- och köttprodukter. Men utifrån den vetenskapliga studie som finns på detta område verkar det inte vara någon skillnad mellan naturliga transfetter och industriellt transfett som påverkar kroppen.

Livsmedelsverkets syn på transfettsyrors effekt och huruvida det är skillnad på naturligt förekommande och industriellt framställda transfettsyror baseras till största delen dessutom på ett expertutlåtande som kommer från Europa, från Efsa. Det råder inom Europa mycket stor konsensus runt detta påstående som både Livsmedelsverket och jag nu gör.

Kommer vi då som konsumenter att på ett bättre sätt kunna informera oss och på så sätt välja huruvida vi vill äta produkter med dessa syror? Ja, nya regler kommer att ge konsumenterna mer information än vad som är tillgängligt i dag, och detta i närtid. I dag säger reglerna att man måste ange om fett finns i ett livsmedel och om det är härdat. Men transfetter förekommer också i fetter som är bara delvis härdade.

Med de nya märkningsregler som ska börja gälla den 14 december detta år, om några månader, kommer konsumenterna att få mer information om sammansättningen av fetter i livsmedel. Då ska det anges på förpackningarna om fett är härdat men också om det är delvis härdat. Mängden transfett kommer på så sätt att framgå av de märkningsregler som vi kommer att ha efter den 14 december 2013.

Kommissionens förslag till nya regler innebär att man frivilligt ska kunna få ange mängden transfett i innehållsföreteckningarna, och Sverige

stödde det förslaget. Men detta förhandlades tyvärr bort i slutförhandlingarna, dock inte beroende på att Sverige inte stödde det.

Anf. 37 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! Som jag skrev i min interpellation råder det stor konsensus på global nivå när det gäller synen att transfetter förorsakar hjärt-kärlsjukdom. Däremot har Sveriges regering och Livsmedelsverket tydligen selektiv hörsel.

Visst är det bra om man märker produkter i butik, men förslaget att frivilligt ange halten transfett kom inte med i beslutet, som Eskil Erlandsson nyss sade. Ska man som konsument hela tiden behöva ha förstoringsglas med sig när man går och handlar? Är det inte bättre att detta regleras så att man som konsument slipper köpa sådana produkter som man uppenbart vet innehåller för hög halt transfett?

Som jag nämnde i mitt tidigare inlägg går det alltså att i Sverige i dag hitta produkter som innehåller en mycket hög andel. Av de 24 produkterna i matvarubutiker i Malmö var det egentligen bara 2 som innehöll halter lägre än 2 gram transfett per 100 gram. Jag tycker att det är anmärkningsvärt.

Jag skulle gärna vilja att man också ser det utifrån ett företagskonkurrensperspektiv och att det är lika villkor för de företag som verkar i Sverige. Centerpartiet brukar ju värna att vi ska ha lika villkor när det gäller företagens möjligheter, och då borde det väl gälla i den här frågan också. Eller hur, Eskil Erlandsson?

Anf. 38 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Tack, Gunvor G Ericson, för interpellationen! Detta är viktiga frågor att diskutera.

Låt oss vara överens om att sambanden mellan till exempel fetter i mat och risken för hjärt-kärlsjukdomar är komplexa, liksom andra samband.

Förutom att man höjer nivån av så kallat ont kolesterol vet vi emellertid att man med alltför hög andel transfettsyror också sänker nivån av det så kallade goda kolesterolet, och det ökar risken för hjärt-kärlsjukdomar.

När det gäller andra hälsoeffekter som har framhållits i den här debatten har man, såvitt jag känner till, inte klart kunnat belägga att det finns tydliga samband. Den forskning som finns är motstridig, och man kan i dagsläget inte säga om det finns några egentliga och relevanta samband eller inte.

Resultaten av de senaste sammanställningarna av vetenskapliga studier som jag och mina medarbetare har haft möjlighet att ta del av pekar på att sammansättningen av fett är viktigare än mängden fett och att en del av det mättade fett i maten bör ersättas med fleromättat fett.

Mot denna bakgrund är det naturligt att vi är medvetna om risken och att livsmedelsindustrin fortsätter att jobba aktivt med att minska sådant som vi vet är skadligt för vår hälsa i de produkter som de framställer åt oss. Så här långt har man till mycket stora delar, tycker jag, tagit sitt ansvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 39 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Peter Persson har frågat mig dels mot bakgrund av vilka fakta och omständigheter jag och mina företrädare 2006–2013 inte har byggt bostäder, dels genom vilka initiativ jag avser att skapa en rimlig bostadsproduktion.

När det gäller Peter Perssons första fråga vill jag erinra om ansvarsfördelningen när det gäller bostadsförsörjningen. Denna innebär i korthet att staten ansvarar för att skapa goda förutsättningar för bostadsbyggandet, kommunerna planerar för bostadsbyggande och aktörerna på bostadsmarknaden – inklusive kommunala bostadsföretag – svarar för byggandet av bostäder.

Sedan jag tillträdde som bostadsminister har jag många gånger lyft fram att det låga bostadsbyggandet är ett problem som funnits sedan en lång tid. Peter Persson nämner en rapport från Boverket enligt vilken Sverige under de tio åren fram till 2011 har byggt mycket mindre än våra nordiska grannländer. Detta är dock inte hela sanningen. Längre tidsserier visar samma sak. I grund och botten är detta konsekvensen av djupa och långvariga strukturproblem på den svenska bostadsmarknaden, vilket bland annat visar sig i att Sverige under 20 års tid har byggt mindre än hälften så många bostäder per capita som våra nordiska grannländer, och detta trots att det funnits subventioner under större delen av tiden.

Det är lätt att skylla det minskade bostadsbyggandet efter alliansregeringens tillträde 2006 på borttagandet av produktionsstöden. Data i den rapport från Boverket som Peter Persson refererar till visar dock att byggandet minskade ungefär samtidigt även i våra grannländer, något som knappast kan bero på politiska beslut i Sverige.

Under alliansregeringens första mandatperiod låg fokus för bostadspolitikerna i hög grad på att reformera förutsättningarna för de allmännyttiga bostadsföretagen och att utjämna konkurrensvillkoren mellan dessa företag och privata aktörer. Under mandatperioden tvingades också regeringen att ägna stor kraft åt att hantera finanskrisens effekter. Sedan jag tillträdde som bostadsminister har jag, precis som jag säger i det citat som återges i interpellationen, fokuserat på att identifiera hinder och skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande.

Det som behövs är ett kontinuerligt och tålmodigt arbete där en rad olika, samverkande, åtgärder behövs för att åstadkomma ett bostadsbyggande på en hög och långsiktigt hållbar nivå. Regeringen arbetar därför med den största reformagendan på många år för att förbättra förutsättningarna för bostadsbyggande i landet. I detta ingår att förändra de regelverk för vilka staten har ett ansvar.

Som Peter Persson är väl medveten om är detta något som tar tid. Problemen och hinder ska inte bara identifieras utan förslag till förändringar ska tas fram, inklusive förslag till författningsförändringar, som därefter ska remitteras innan lagrådsremisser kan skrivas och därefter propositioner överlämnas till riksdagen.

Bland det som just nu är under luppen är frågan om hur modernare och tydligare regler kan korta tiden från beslutad detaljplan till ett färdigställt bygge, hur de tekniska särkrav som kommuner ställer påverkar bostadsbyggandet, villkoren för hyresrätten, strandskyddet och bullerfrå-

*Svar på
interpellationer*

gan. Exempel på redan genomförda åtgärder är att fastighetsavgiften för hyreshus har sänkts och att skattebefrielsen för nyproducerade bostäder har förlängts. I början av sommaren överlämnade regeringen också en proposition med förslag till en tydligare bostadsförsörjningslag till riksdagen. Den 8 augusti beslutade regeringen om direktiv till en parlamentarisk utredning om regional planering och bostadsförsörjning, och det är min förhoppning att det arbetet ska leda till en bred samsyn när det gäller viktiga åtgärder för att förbättra förutsättningarna för bostadsbyggandet.

Anf. 40 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Tack, bostadsministern, för svaret!

En gång var både jag och bostadsministern unga. Det var en tid då vi ville förverkliga våra drömmar. Mina och många andra ungdomars drömmar då var desamma som ungdomar i dag har: att få ett jobb och att få en egen bostad.

Jag minns juni 1974 – första natten i egen bostad och första dagen på cykel till jobbet. Vilken oerhörd glädje och lycka det var!

I dag har vi den moderatledda regeringens dubbla svek. Först är det jobbfiaskot med en rekordhög ungdomsarbetslöshet, sedan är det närmast omöjligt för unga att få en bostad.

I veckan har vi hört nyhetsinslag om högskolestuderandes bostadssituation. I Lund är det ett års kötid för rum i korridor. I Stockholm är det minst två års kötid för studentrum på 17 kvadratmeter i korridor. I Uppsala är det tre års kötid för rum i korridor, och för lägenheter är kötiden fyra till sju år.

Förra året byggdes 541 studentlägenheter. För tio år sedan, under socialdemokratisk regering, byggdes 5 700 studentlägenheter. Bostadsbyggandet har kollapsat sedan regeringen tillträdde hösten 2006. Det har minskat med nästan 75 procent. Sedan hösten 2010, då Stefan Attefall blev bostadsminister, har minskningen varit nära 45 procent.

65 procent av vårt lands befolkning bor i dag i kommuner med bostadsbrist. Det är ett stort problem för tillväxten när inte grundläggande infrastruktur fungerar. Det hämmar möjligheten att flytta och få jobb i massarbetslöshetens Sverige. Det hämmar nödvändig rörlighet på arbetsmarknaden, och det stäcker inte bara ungdomars utan också andra människors drömmar.

Jag vill hävda att bostadspolitiken är en omistlig del i välfärdspolitiken. Det Stefan Attefall som bostadsminister administrerar är en avpolitiserad, sönderdelad och nedläggning av bostadspolitiken.

Jag har nu berättat om ungdomars situation och om bostadsbristen i en majoritet av landets kommuner. Vi står fortfarande och stampar på samma fläck.

Stefan Attefall gav inte något svar på mina frågor i interpellationen, så jag upprepar de mest centrala frågeställningarna. För det första: Anser statsrådet att bostadsbristen är ett samhälleligt problem? För det andra: Vilket råd ger statsrådet ett ungt par som fått jobb i Stockholm och är på väg att flytta hit?

Anf. 41 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Beskrivningen av de problem vi brottas med kan jag skriva under på. Det är precis samma beskrivning jag själv brukar göra

när jag talar om den bostadsbrist som vi har, som är särskilt stor i våra storstäder och universitetsorter.

Den beror också på att vi just nu har ovanligt många ungdomar i åldern 19–24 år. Vi har 46 000 fler platser på universitet och högskolor jämfört med 2003. Allt detta förstärker de problem vi har. Vi har en befolkningsökning. Vi har en trend mot ökad inflyttning till våra större städer. Det här förstärker problemen och förvärrar problemen.

Nästa steg, när man har konstaterat problemet, är att fundera på vad det här beror på. Då kan vi se att vi under 20 års tid trendmässigt har byggt, som jag sade i mitt interpellationssvar, hälften av vad norrman, finnar och danskar har gjort. Vi har investerat ungefär hälften som andel av bnp i bostadssektorn jämfört med OECD-genomsnittet. Hur man än vänder och vrider på det har vi alltså ett långvarigt strukturellt problem.

Då säger en del: Ja, men det har skett en minskning sedan ett visst årtal. Ja, ser man på utvecklingen ser man att det har gått upp och ned i Sverige liksom i alla andra länder men på en trendmässigt låg nivå.

År 2006, när vi tillträdde, och 2007 – det är sant – gick bostadsbygandet ned i Norge, Danmark och Finland också. Vad har Peter Persson som förklaring till den enorma effekten av svensk politik, som gör att även finnar slutar att bygga bostäder?

Har man konstaterat att problemet är långvarigt måste man också fundera på vad det är i systemen som gör att vi inte bygger. Då säger Socialdemokraterna – det är det enda Socialdemokraterna har – att vi måste återinföra subventioner.

Men vi har ju prövat tre socialdemokratiska subventioner under de här 20 åren. Ändå byggde vi hälften av vad norrman, finnar och danskar gjorde, hälften av OECD-genomsnittet. Branschen själv säger tvärtom. De vill inte ha subventioner. De vill ha långsiktiga spelregler.

Som ett av de stora problemen kan vi identifiera den långa ledtiden från idé till att spaden kommer i backen, till att bygget kommer i gång. Den är extremt lång och krånglig. Den fördyrar projekten. Den försenar projekten. Den minskar också konkurrensen, eftersom mindre aktörer har svårt att ligga ute med projektmedel och investeringar i mark innan de får intäkter på det hela.

Men det finns också många andra problem. Vi har till exempel reformerat andrahandsuthyrningen. Vi har på olika sätt försökt hjälpa till att skapa smidiga och fungerande bostadsmarknader. Och nu ser vi att bygandet av nya bostäder fortsätter att öka, vilket vi inte ska dra för stora växlar på ännu eftersom vi ska se trenderna slå igenom tydligare. Ökningen första halvåret i år är 33 procent jämfört med första halvåret i fjol.

Vi ser hur andrahandsuthyrningen gör att det finns fler lägenheter att tillgå. Vi har mycket på gång på studentbostadssidan. Vi har nu ett förslag från Boverket på vårt bord som innebär radikala förslag till att förenkla regelverken så att det går att bygga upp till 25 procent billigare studentbostäder i framtiden på fler platser i våra städer, inte minst i centrala delar av våra städer. Och vi kan bygga mer flexibelt.

Det är sådana åtgärder vi jobbar med för att förenkla, förbilliga och förkorta planprocesser och därigenom skapa långsiktigt goda villkor för ett ökat bostadsbyggande. Sedan måste kommunerna göra sitt jobb med att ta fram detaljplanelagd mark. Utan det händer ingenting. Där vet vi att

många kommuner jobbar mycket, och en del kommuner kan göra mycket mer.

Så jobbar man seriöst med frågorna och inte bara för att hålla retoriska anföranden.

Anf. 42 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag noterar att bostadsministern inte vill diskutera om bostadsbristen är ett samhälleligt problem. Det försvinner han ifrån. Bostadspolitiken är enligt honom och den moderatledda regeringen ingen del av en välfärdspolitik, utan den är utmönstrad. Den är utsorterad.

Han vill inte heller kommentera den enkla frågan, som väl bostadsministern borde kunna svara på. Vilket råd ger han ett ungt par som har fått jobb och som flyttar till Stockholm? Vilket råd ger han det paret? Det vill jag gärna få ett svar på innan den här debatten är färdig.

Bostadsministern pratar. Han tillsätter många utredningar. Det är rekordartat. Men han har samtidigt avvecklat alla bostadspolitiska instrument. Han gör det till något centralt i politiken. Det ska inte finnas något stöd till nyproduktion av bostäder. Det är marknadsstörande, och det ökar kostnader. Det brukar vara den vanliga argumentationen. Men nya bostäder är ju bara en liten del av utbudet. Det kanske i stället är priserna i det byggda beståndet som är avgörande. Mycket talar för att det förhåller sig tvärtom i förhållande till det bostadsministern säger, att det i stället är marknadspriser som driver produktionskostnader.

Det är en vägran från regeringens och bostadsministerns sida att inse att det när vi har haft en social bostadspolitik i vårt land har krävts gemensamma resurser för att åstadkomma nyproduktion. Att det inte krävs ett socialt synsätt när det gäller bostadspolitik är inte bara dumt utan också ologiskt i förhållande till annat som händer på det departement som bostadsministern tillhör, Socialdepartementet.

Äldreminister Maria Larsson brukar hävda att 1 miljard i samhällsstöd för byggande av äldreboende är oerhört viktigt. Har hon fel i den ståndpunkten?

Utredaren av boende för dem med social problematik i vårt samhälle, Michael Anefur, partibroder, brukar säga att det behövs ett samhällsstöd och engagemang för att lösa boendefrågan för människor med social problematik. Har han fel?

Herr talman! Jag tror egentligen att bostadsministern har en annan dagordning än den han talar öppet om. Det är någonting som ligger vid sidan av det batteri av utredningsfyrverkerier som han avfyrar. Det är en fråga som inte är så rolig att plocka fram på bordet, utan som ska svetts fram vid sidan av retoriken och politiken. I trycket av bristen på bostäder kommer det att brisera. Vi måste ha fri hyressättning. Vi måste ha marknadshyror. Det åstadkommer en balans på marknaden, utifrån att några få kan erhålla det de önskar medan många får avstå. Så kan man också åstadkomma en balans.

Jag undrar: Är det bostadsministerns avsikt att lösa bostadskrisen med marknadshyror? Det är min fråga utöver de andra två, som det också går att besvara.

Anf. 43 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Nej, jag har sagt tydligt att jag inte tror att införande av marknadshyror är lösningen på bostadspolitiska problem. Löser det några skapar det andra i stället som är mer bekymmersamma.

Peter Persson undrar om jag vill avpolitisera bostadspolitiken. Nej, men jag vill föra rätt politik. Problemet är väl snarare att det just var en avpolitisering som socialdemokratin höll på med. Ni gjorde ingenting. Titta på mandatperioden 2002–2006! Det lades inte fram några förslag på bostadspolitikens område i riksdagen.

Nu pågår ett omfattande arbete. Jag skulle vilja säga att det är en hög politisk aktivitet för att åstadkomma ett bättre och ökat byggande.

Har vi ett socialt synsätt? Javisst, självklart. Det är därför vi bland annat har satsat medel för att främja byggandet av särskilda boenden och äldreboenden. Där kräver vi extrasaker från samhällets sida, från statens och det offentliga sida, när det gäller mer gemensamma utrymmen och liknande saker. Där finns ett motiv att gå in med en subvention.

Vi har jobbat mycket med att förstärka bostadsbidragen. Det är någonting som snarare försämrades under socialdemokratin tid vid makten. Där har vi, för första gången sedan 1997, förstärkt 2012. Vi har förstärkt dem för de äldre, men vi har framför allt förstärkt dem för barnfamiljer.

Hemlösheten jobbar vi oerhört hårt med. Det är en särskild nationell samordnare som åker runt i landet och försöker visa hur man kan jobba effektivt med de frågorna.

Det finns ett starkt socialt engagemang i vår bostadspolitik, framför allt för de människor som inte har en bostad i dag.

Den som lyssnar på Peter Perssons inlägg och på andra socialdemokraternas inlägg kan undra: Vad är den alternativa politiken? Ja, det enda förutom välvilliga ord och allmänna floskler är att man ska återinföra subventioner.

Då måste Peter Persson svara på en fråga. Om vi har haft tre olika subventionssystem signerade S-regeringar under den här 20-årstiden när vi har byggt hälften av vad norrmän, finnar och danskar har gjort, vad gör att socialdemokratin nya subventioner, som dessutom inte är nya i sin konstruktion, skulle lösa problemen?

Det är en sak till. Om olyckan inträffar, att socialdemokratin skulle få makten och återinföra subventioner, ska man gå till EU för att få det notifierat. Man ska plocka fram pengarna och regelverken. Sedan ska EU godkänna det hela. Under tiden kommer all hyresrättsproduktion att stanna av. Alla skulle vänta på subventionerna. Och då skulle man återigen få en marknad som mer jagade subventioner i stället för att utöka sin produktion.

De kommunala bostadsföretagen, Sabo, har tagit fram ett mycket bra koncept, kombohus, som i praktiken innebär att man bygger 25 procent billigare än vad snittet gör. En av dem som började med de här koncepthusen sade så här: Det här tog vi fram i vårt byggföretag när vi insåg att subventionernas tid var förbi. Då började man jaga kostnader och försökte utveckla industrialiserade byggmetoder för att försöka göra hus billigare, för att bygga billigare och bryta mot en trendmässig utveckling där produktionskostnaderna blivit högre och högre mycket snabbare än inflationen.

Det här har de kommunala bostadsföretagen utnyttjat. Även många andra aktörer använder sig av det mer eller mindre. Vi behöver främja att branschen utvecklas. Det är därför jag diskuterar tekniska egenskapskrav med kommuner. De behöver nämligen möta likartade regelverk för att kunna anpassa produktionen på hela Sveriges marknad och inte ändra efter olika tekniska egenskapskrav. Det är så man jobbar konstruktivt och seriöst med att förändra svensk bostadspolitik så att vi bygger mer, så att vi kan bygga mer varierat, så att vi kan bygga billigare och så att vi kan främja att vanliga människor också har råd att köpa en ny bostad.

Men socialdemokratins lösning är, vadå?

Anf. 44 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag vill först säga att under Lars-Erik Lövdéns kraftfulla ledning som ansvarig för bostadspolitiken byggde vi på de nivåer som erfordrades för befolkningstillväxt och balans. Det kan var och en studera i sina tabeller och skrifter.

Herr talman! Bostadsministern är kategorisk. Inget samhällsstöd för byggnation av bostäder. Bostaden ska vara en handelsvara, ingen social rättighet. Bostadspolitiken avpolitiseras och rangeras ut från välfärdspolitiken.

Men det är ok med RUT, att någon kommer hem och hjälper till med serveringen. 2 miljarder är kostnaden. Det är ok med ROT, reparation och ombyggnad i sommarstugan eller bostadsrätten – 13,2 miljarder. Det är ok med sänkt restaurangmoms – 5,4 miljarder. Hamburgare och korv kan subventioneras, medan bostadsköerna växer. Det är sorgligt, i sanning mycket sorgligt att bostadsministern har den uppfattningen om vikten av politisk prioritering.

Jag vill upprepa för tredje gången: Kan bostadsministern här i kammaren tala om vad han säger till det unga par som har flyttat till Stockholm från arbetslösheten på någon annan plats i landet men inte har någon bostad? Vad säger bostadsministern till det paret?

Anf. 45 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Vi kan konstatera att vi har sänkt fastighetsavgiften för flerfamiljshus. Vi har gjort så att när man producerar ett hus av något slag är fastighetsavgiften borta de första 15 åren. Vi har också en utredning som tittar på de mer långsiktiga skattevillkoren för hyresrätter.

Jag noterar också att det är offentliga utgifter som ska öka, men det är oprecist hur. Det är subventioner som har prövats som är socialdemokratiens recept. Det har visat sig att de inte är fungerande. Vi ser i alla fall att möjligheterna att få tag på en bostad nu ökar, fast vi gör det från ett mycket besvärligt läge. Bostadsbyggandet går upp med 33 procent det första halvåret 2013 enligt nya siffror från SCB i dag.

Vi kan också notera, vilket är intressant, att det verkar vara en kraftigare uppgång i Stockholmsområdet jämfört med de andra två storstadsområdena, Göteborg och Malmö. Tittar man på Stockholms stad, Göteborg och Malmö ser man samma tendens. Det är en kraftigare ökning i Stockholm jämfört med Göteborg och Malmö. Jag skulle ju aldrig dra slutsatsen att Stockholm är alliansstyrt och Göteborg och Malmö är S-styrda. Det skulle vara helt förmätet att från min sida påstå något sådant.

Jag tycker ändå att det är intressant att se att det är ett högre tryck på bostadsbyggandet i Stockholmsregionen.

Vi har som sagt en rad olika arbeten på gång för att förbättra situationen. Jag brukar säga att vi ska vara realistiska och säga att det är bekymmersamt på bostadsmarknaden, inte minst för unga människor och inte minst för dem som vill återinträda, som av olika skäl har åkt ur bostadsmarknaden. Där måste vi göra extrainsatser. Vi har gett i uppdrag till Boverket att titta på vad vi kan göra ytterligare för att hjälpa de människor som har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden.

Det räcker inte med att bara bygga bostäder. Vi måste kanske också titta på de krav som ställs när det gäller att få hyra ut och liknande saker. Vi måste jobba på många olika fronter, både för de grupper som har särskilda bekymmer och för att lösa den generella bristen. Jag kan försäkra Peter Persson och kammaren att vi arbetar för högtryck med att renovera svensk bostadspolitik.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2012/13:500 om åtgärder mot den skyhöga ungdomsarbetslösheten

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att få ned ungdomsarbetslösheten. Monica Green har också frågat mig om jag kan tänka mig att ompröva den, som hon uttrycker det, resultatlösa arbetsmarknadspolitiken och vad jag avser att göra för att alla arbetslösa ungdomar ska få snabbare hjälp.

Låt mig börja med att säga att ungdomsarbetslösheten är en av de stora utmaningarna på arbetsmarknaden. Det krävs en mängd olika lösningar, och regeringen har hittills genomfört en hel rad reformer för att motverka ungas utanförskap och för att sänka trösklarna för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden.

I förhållande till andra grupper utmärker sig unga genom en hög grad av korta arbetslöshetsperioder. De aktiva arbetsmarknadsinsatserna ska främst riktas till individer som har stort behov av stöd, de som har varit arbetslösa länge och de som riskerar långtidsarbetslöshet. Störst risk att bli långtidsarbetslösa har bland annat ungdomar som saknar slutförd gymnasieutbildning och utrikes födda ungdomar.

Alla ungdomar ska få förmedlarstöd från första dagen i arbetslöshet. Förutom det kan ungdomar som har särskilda skäl ta del av tidiga programinsatser, såsom praktik och utbildning, redan innan inträdet i jobbgarantin. Ungdomar som saknar slutförd gymnasieutbildning kan också, redan från dag ett i arbetslöshet, ta del av studiemotiverande kurs på folkhögskola. Denna kurs syftar till att motivera ungdomar att återuppta och slutföra gymnasieutbildningen. Ungdomar kan således redan i dag, utifrån individens behov, ta del av aktiva insatser från dag ett i arbetslöshet.

Ungdomars etablering på arbetsmarknaden ska också stödjas av en aktiv matchning mot lediga jobb. I syfte att förbättra matchningen har Arbetsförmedlingen fått i uppdrag att utveckla sina arbetsgivarkontakter

Prot. 2012/13:133
22 augusti

Svar på
interpellationer

för att stödja personer med en svag förankring på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens återslag visar att det målinriktade arbetet med arbetsgivare har lett till att andelen deltagare i jobbgarantin som har haft en arbetsplatsförlagd aktivitet har ökat, vilket har gett fler ungdomar möjlighet att komma i kontakt med arbetslivet.

Regeringen följer ungdomars situation på arbetsmarknaden mycket noga och fortsätter att jobba aktivt med att få fler unga i arbete.

Jag vill avslutningsvis också gärna nämna att som ett resultat av pågående trepartssamtal, alltså med fack och arbetsgivare, har det inom Regeringskansliet tagits fram ett förslag om hur staten genom lönesubventioner och handledarstöd kan stimulera att anställningar av unga kommer till stånd inom ramen för det så kallade yrkesintroduktionsavtalet som arbetsmarknadens parter tecknat. Förslaget notifierades hos EU-kommissionen under våren och godkändes i juli. Regeringen avser mot den bakgrunden att pröva frågan om stöd till yrkesintroduktionsanställningar i samband med arbetet med budgetpropositionen för 2014.

Anf. 47 MONICA GREEN (S):

Herr talman! En tickande bomb är den skyhöga ungdomsarbetslöshet som vi har i Sverige. Det är ett oerhört allvarligt läge. Vi har ett betydligt högre och allvarligare läge än vad andra jämförbara länder har, detta trots att regeringen säger att man prioriterar att få ned ungdomsarbetslösheten. Då undrar jag om det verkligen är rätt åtgärder som regeringen har vidtagit.

Man har till exempel smetat ut sänkningar av arbetsgivaravgifter på alla företagare som redan har ungdomar anställda. Det är en oerhört dyr så kallad reform som kostar 17 miljarder. Det är en subvention till företagare som redan har ungdomar anställda.

Dessa pengar hade kunnat användas på ett betydligt effektivare sätt och till exempel riktats till de ungdomar som är arbetslösa.

Det är förvånande att Hillevi Engström säger att det är viktigt att satsa på de utsatta grupperna när regeringen har gjort precis tvärtom och smetat ut det på dem som redan har jobb.

Dessutom säger Hillevi Engström att det är allvarligt att så många har hoppat av gymnasiet och inte har fullgod gymnasieutbildning. Jag håller med om det. Men varför har regeringen då dragit ned på antalet gymnasieplatser? Är lösningen att dra ned på möjligheterna till utbildning och sänka kraven så att ännu fler står utanför och har sämre möjlighet att få ett jobb i framtiden? För varje år är det fler och fler som inte fullgör sin gymnasieutbildning. Vad är det för typ av politik?

Tidigare i dag har vi debatterat de ökade klyftorna. Detta är ett typexempel på en borgerlig politik som ökar klyftorna. Man påstår att man gör en sak men gör i själva verket något helt annat: Man underlättar inte för ungdomar att fullgöra sin utbildning, och man underlättar inte mer för de ungdomar som i dag står utan jobb.

Hillevi Engström säger att ungdomar ska få hjälp från första dagen på Arbetsförmedlingen. Det har vi hört regeringens företrädare säga då och då. Vi har därför låtit riksdagens utredningstjänst göra en utredning, och den kom fram till något helt annat. Av de 140 000 ungdomar som är arbetslösa bedöms ca 11 400 ha behov av stöd direkt. Det kan gälla tidiga

insatser på grund av funktionshinder eller för att man uppfyller något annat kriterium.

Påståendet att alla får hjälp från första dagen är alltså fullständigt fel och taget ur luften. Därför är det fullkomligt fel när Hillevi Engström säger att regeringen satsar på de unga arbetslösa. Det gör ni inte. Ni är för en politik med ökade klyftor, och ni gör inget för att ungdomar ska kunna fullgöra sin utbildning.

Anf. 48 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Jag kan inte låta bli att gå in i debatten eftersom jag har debatterat oppositionens svartmålning en del i medierna på sista tiden. Jag anser att det sätt på vilket Monica Green och andra delar av oppositionen argumenterar skadar våra ungdomars framtidstro.

När jag träffar ungdomar ute i samhället säger de ofta att det inte är någon idé att söka jobb eftersom alla säger att det inte finns några jobb. Det är en sorglig bild som den politiska oppositionen sätter.

Statistiken visar att ungefär en tredjedel av dem som går ut gymnasiet får jobb inom en månad. Ytterligare en tredjedel får jobb inom tre månader efter examen, och sju av tio ungdomar får jobb inom fem månader efter examen. Långtidsarbetslösheten bland ungdomar i Sverige är näst lägst i hela EU; bara Finland är aningen bättre.

Ska vi då sätta bilden hos våra ungdomar att det inte finns några jobb, att de inte får några jobb? Är det så vi stärker ungdomarnas självkänsla i ett läge med en djup kris i hela Europa? Jag tror inte på det.

Jag är upprörd över att Monica Green och andra från oppositionen överdriver ungdomsarbetslösheten. Det är både fel att ungdomsarbetslösheten är extremt hög – man talar om 25–30 procent – och att man inte får någon hjälp från Arbetsförmedlingen.

Detta tar ifrån ungdomarna deras framtidstro. Men det är tydligen det pris som den politiska oppositionen är beredd att betala för att försöka plocka politiska poäng och försöka vinna ett val. Det är ett cyniskt sätt att bedriva politik.

Anf. 49 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag instämmer i herr Ericson i Ubbhults synpunkter på om vi ska ha svartmålning eller inte av Sverige, vilket kom upp i en tidigare debatt också. Jag tror att det är klokt att säga att Sverige är ett väldigt bra land jämfört med många andra länder trots de problem vi har.

Herr talman! Om det mesta vet jag ingenting. Men efter elva år i skatteutskottet vet jag någonting om hur skatter fungerar. När Monica Green säger att man smetar ut 17,3 miljarder kronor på dem som är 18–26 år i sänkta arbetsgivaravgifter blir jag fundersam över vad det är för språk hon talar.

Om 17,3 miljarder inte skulle ha någon effekt alls, varför i hela världen vill då Socialdemokraterna kompensera kommunerna med ett antal miljarder när man tänker avskaffa detta? Det är helt obegripligt. Varför ska man kompensera för något som inte har någon betydelse?

Jag tror att man själv kan ta reda på varför det har betydelse. Det räcker med att gå till en Icabutik i Skövde och se vad den har för personal. Det är massor med ungdomar som jobbar där. De får lättare jobb

genom de sänkta kostnaderna för arbetsgivarna. Man kan gå till det förtalade McDonalds och se vem som jobbar där. Det är många ungdomar.

Herr talman! Detta förtal av den sänkta arbetsgivaravgiften för ungdomar 18–26 år är pestligt att höra.

Jag säger inte att detta är det optimala, men det är svårt för många ungdomar att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden; här har Monica Green rätt.

Kanske är 26 år för högt för denna nedsättning. Många mellan 22 och 26 år har en akademisk utbildning och har lättare att få jobb. Men de som inte har utbildning eller erfarenhet, kanske inte ens körkort, har svårare att komma in på arbetsmarknaden. Man kanske skulle sänka arbetsgivaravgiften ännu mer, till exempel för dem som är 18–22 så att de ännu lättare får jobb. Den optimala lösningen har vi inte sett ännu, utan vi måste gå vidare med detta.

Monica Green är oss svaret skyldig: Varför vill Socialdemokraterna kompensera kommunerna för något som är helt verkningslöst? Det är en central ideologisk fråga i denna debatt. Varför vill ni kompensera för något som ni säger är totalt meningslöst? Denna fråga önskar vi och många ungdomar få svar på, herr talman. Varför vill ni kompensera för något som är helt värdelöst?

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag reagerade också kraftigt på Monica Greens sätt att uttrycka sig. Flera meddebattörer har också tagit upp det.

Monica Green påstår att regeringen har dragit ned på antalet gymnasieplatser. Det är fel. Tvärtom reformerar vi gymnasieskolan, och målsättningen är tydlig: Fler ungdomar ska klara av gymnasieskolan.

Alla ungdomar har också en lagstadgad rätt att gå i gymnasieskolan, så jag begriper inte vad Monica Green får detta ifrån.

Jag tycker att det är ganska viktigt att vi uppehåller oss vid arbetsgivaravgifterna. Vi har inom regeringen sedan 2011 haft partssamtal med arbetsmarknadens parter – med Svenskt Näringsliv, med LO, med PTK, med branschförbund, med IF Metall, med Byggnads och så vidare. Jag tror att det är uppemot ett hundratal olika samtal på olika nivåer. Vi har pratat med arbetsgivare och fack och frågat: Vad är det som behöver göras ytterligare för att fler ungdomar ska få fotfäste på arbetsmarknaden? Hur kan vi tillsammans i en svensk modell jobba fram någonting som är bra och som kan förbättra bryggan in på arbetsmarknaden för ungdomar?

Det har varit mycket konstruktiva samtal med såväl arbetsgiversidan som den fackliga sidan. Det har mynnat ut i gemensamma tankar kring att det är oerhört viktigt att arbetsgivarnas kostnader för ungdomar blir lägre. För att ungdomar som inte är så erfarna, inte är så kunniga och inte kan yrket fullt ut ska kunna få ett fotfäste måste det bli lägre kostnader för arbetsgivare. Det är facket överens om, det är arbetsgivarna överens om, och det är regeringen överens om. Men det är inte Monica Green och Socialdemokraterna överens om. Socialdemokraterna tycker tvärtom att om det blir dyrare för arbetsgivare får fler ungdomar jobb enklare. Det är helt obegripligt.

Vi jobbar ganska intensivt nu med höstens budget, där vi hoppas kunna komma i land med en yrkesintroduktionsanställning – en svensk

modell av lärlingsjobb. I Sverige har vi mindre än 1 procent lärlingar. I Tyskland har man mellan 30 och 50 procent lärlingar, och där har man lägre ungdomsarbetslöshet mycket tack vare det.

Detta lärlingssystem, Monica Green, bygger på att man gör en fördubblad nedsättning av arbetsgivaravgiften för ungdomar i ett enda syfte, nämligen att sänka kostnaderna så att fler ungdomar kommer in på arbetsmarknaden. Därutöver tecknar parterna ett avtal som innebär att ungdomarna får utbildning på arbetsplatsen och att arbetsgivarna får ett utbildningsbidrag så att de har en handledare utsedd och har en utbildningsplan. När ungdomarna är klara kan de få ett utbildningsbevis. Detta görs för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden.

Vi gör inte det som Monica Green föreslår, nämligen att fördubbla kostnaderna. Det som ni resonerar om blir därför ganska obegripligt. Det är också intressant att höra vad Monica Green har för uppfattning om att man inför ett lärlingssystem i Sverige.

Sedan tycker jag att det är viktigt att ensa debatten lite grann när det gäller hur stor ungdomsarbetslösheten faktiskt är.

Carl B Hamilton skrev en mycket bra debattartikel i DN häromdagen som jag kan referera till. Han är dessutom professor i nationalekonomi och en mycket god pedagog. Debattartikeln handlar om vilka ungdomar som är arbetslösa. Han tar upp studerandearbetslösheten, det vill säga att arbetslösheten är högst mellan 15 och 18 år. Det är där vi har den stora arbetslösheten bland ungdomar i Sverige. Tittar vi på den äldre gruppen ungdomar, som egentligen är den viktiga gruppen, det vill säga de som inte går i skolan, ligger vi på ungefär samma nivå.

Jag tycker därför att de övriga meddebattörerna har en viktig och riktig poäng, det vill säga att man inte ska svartmåla ungdomarna och deras förutsättningar, eftersom det går mycket bra för många ungdomar i Sverige. De allra flesta går det bra för, och de övriga ska få mer och bättre insatser och framför allt lockas tillbaka till gymnasieskolan.

Anf. 51 MONICA GREEN (S):

Herr talman! När man säger som det är svartmålar man. Man får inte berätta att det finns ungdomsarbetslöshet i Sverige. Det är så hemskt, och det ska vi inte prata om. Vi ska inte säga någonting utan vara tysta. Vi vågar inte säga något sådant, för då kan vi svartmåla. Det vore hemskt om folk fick veta hur det är. Vi subventionerar arbetsgivare som redan har ungdomar anställda med 17 miljarder. Vi pratar inte om ungdomsarbetslösheten, eftersom ungdomar då kanske tror att de får jobb.

Men ungdomar är inte dumma. Ungdomar är smarta och kanske till och med smartare än den borgerliga regeringen och dess företrädare.

Ungdomar som söker jobb efter jobb och som aldrig får en möjlighet blir till slut less. De intar attityden att de ändå inte kan eller inte vill. Till slut får de en sköld framför sig för att upprätthålla sitt eget självförtroende. Det blir en jargong just för att ungdomsarbetslösheten är skyhögt i Sverige. Det är fakta. Sverige har en betydligt högre ungdomsarbetslöshet än andra jämförbara länder.

Sedan kan man börja dividera om att vi skulle räkna på något annat sätt och att vi ska räkna som vi gjorde förr i tiden och så vidare. Då får jag bara påminna om att det var under den tid då vi styrde som borgerliga företrädare krävde att vi måste börja räkna som alla andra länder, nämli-

gen på det sätt som vi nu gör. När vi nu gör det vill ni inte längre räkna på det sättet. Ni vill gömma undan detta och säger att det inte kan vara rätt utan att det finns ungdomar som studerar och så vidare.

Men fakta är att 25 procent av ungdomarna söker ett jobb. De vill ha ett arbete. Om några av dem studerar medan de är arbetslösa är det bra. Men då tycker jag att man skulle satsa mer på möjligheter till utbildning.

Nu säger Hillevi Engström att man inte har sänkt några krav på gymnasieskolan. Men varför säger ni då att det är okej att bara gå en ettårig gymnasieutbildning? Det tycker jag är att sänka kraven. Det tycker jag är att inte satsa på gymnasieskolan och att ge upp och säga att vi ska ha ett A- och ett B-lag i framtiden. Det är så regeringen hanterar den skyhöga ungdomsarbetslösheten. Dessutom vill man gömma undan den. Man får inte tala om den. Då kanske någon får veta detta. Det är ett mycket trist hanterande.

Sedan säger man att det är cyniskt. Vem är det egentligen som är cynisk? Är det den som inte vågar se problemen eller den som vill göra någonting åt dem?

Vi vill införa Lövvenmodellen, den som Stefan Lövven företrädde när han var ordförande i Metall, alltså yrkesintroduktionsjobb. Det vill regeringen också numera även om den kallar det för någonting annat och även om den har förhalat det med hänvisning till samtal med arbetsmarknadens parter. Men det kommer så småningom.

Vi vill också se till att ungdomar får möjlighet att komplettera sin utbildning. Vi vill ha en garanti för alla ungdomar. Vi vill inte att det ska vara som riksdagens utredningstjänst säger, nämligen att det bara är 11 500 ungdomar av de 140 000 arbetslösa ungdomarna som är i behov av tidiga insatser.

Dessutom undrar jag: Tycker ni att Lars Calmfors har fel? Han tycker nämligen att sänkningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar inte är verkningsfull.

Anf. 52 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Med tanke på att Monica Green säger att hon talar om hur det är ska jag ta några exempel på hur det är.

Sverige har den högsta sysselsättningsgraden i hela Europa, enligt EU:s statistikorgan Eurostat, och sysselsättningsgraden är högre i alla åldersgrupper i dag än vad den var 2006 när Alliansen tog över. Enligt samma rapport har Sverige den lägsta andelen långtidsarbetslösa i hela Europa och den näst lägsta långtidsarbetslösheten bland unga i hela EU. Sverige har dessutom gått från fjortonde till nionde plats på topplistan över lägst arbetslöshet i EU sedan Alliansen tog över.

I SCB:s färskas djupanalys av den svenska ungdomsarbetslösheten visar det sig att det är 7 ½ procent av alla svenska ungdomar som varken arbetar eller studerar jämfört med 13 procent i EU. Monica Green påstår att Sverige är mycket sämre än övriga EU. Jag påstår att Sverige är mycket bättre än övriga EU.

När Alliansen tog över 2006 var det enligt Eurostat 9,3 procent av de svenska ungdomarna som varken studerade eller arbetade. I dag är det 7 ½ procent. Det är alltså en kraftig minskning. Trots den djupa krisen har vi fått ned detta tal.

Utanförskapet i Sverige minskar dessutom. En färsk rapport från SCB visar att andelen personer som tvingas leva på sociala ersättningar och bidrag är den lägsta sedan mätningarna inleddes 1990.

Monica Green hävdar ändå att Sverige är sämre än andra länder och att vi har haft en negativ utveckling. Jag tycker att det är svartmålning, Monica Green. Jag tycker inte att man ska överdriva problem. Då tar man framtidstron ifrån de svenska ungdomarna.

Vad vill ni göra åt detta? Monica Green talar om ettåriga gymnasieutbildningar som vi inte alls har föreslagit. Socialdemokraterna vill tvinga alla elever att gå i gymnasieskolan. Det ska bli obligatoriskt. Ni ska tvinga alla elever att läsa in högskolebehörighet i gymnasieskolan trots att ni vet att det leder till fler avhopp. Ovanpå det gör ni det dyrare att anställa ungdomar. Hur ska vi kunna minska ungdomsarbetslösheten då?

Anf. 53 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag lyssnade med största uppmärksamhet till Monica Greens andra anförande. Jag hade ställt en fråga om varför Socialdemokraterna tycker att man ska kompensera kommunerna. Jag kunde inte höra någon enda antydan till svar på det.

Nu hoppas jag att Peter Persson i Jönköping, som har en sådan lång kommunal erfarenhet, tar upp den frågan och diskuterar den. Har det någon betydelse eller inte för de enskilda kommunerna, till exempel för Jönköpings kommun?

Monica Green har ytterligare en möjlighet att svara på mina frågor. Jag skulle vilja formulera mig på detta sätt, eftersom hon inte har varit i en Icabutik eller på McDonalds eller Domus i Skövde under senare tid: Hur många nya ungdomsjobb tror Monica Green att det blir i Skövde om man tar bort den sänkta arbetsgivaravgiften för ungdomar i åldern 18–26 år?

Hur många nya jobb tror hon att det ger i Skövde om man tar bort den sänkta ungdomsarbetsgivaravgiften? Det är en central fråga inte bara för Skövde utan för alla ungdomar i hela Sverige. Hur många nya jobb blir det?

Jag hoppas att Peter Persson kan svara på varför Socialdemokraterna vill kompensera kommunerna för att man tar bort den sänkta arbetsgivaravgiften. Enligt Monica Green – jag säger inte att Peter Persson säger det – är det en totalt meningslös åtgärd. Varför vill man då kompensera kommunerna?

Det är en intressant fråga för kommuner, för ungdomar, för mig och för arbetsmarknadsministern.

Anf. 54 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag kunde inte undvika att anmäla mig till denna intressanta debatt där interpellanten interPELLERAS av regeringspartierna. Det är statskonst på högre nivå.

Låt mig först säga till Jan Ericson: Jag blir rörd när han säger att oppositionen inte ska svartmåla. Det tynger ungdomen svårt. Jag minns, Jan Ericson, att 2003–2006 stod din partiordförande ute på gator och torg tillsammans med Anders Borg dag efter dag, timme efter timme, minut efter minut och talade om massarbetslöshet och utanförskap.

Då var arbetslösheten 6 procent, 260 000 personer. Nu är den 9 procent, 430 000 personer. Nu får vi inte tala om det. Tala om historierevisionism och historieförändring. Det som då var stort, farligt och fullt och i dag är mycket större ska vi inte tala om.

Det är klart att vi ska tala om samhällsproblem och beskriva dem sådana de är och om sveket från den moderatledda regeringen gentemot ungdomar. Det gäller både i den här politiska debatten och i den förra debatten om bristen på bostäder och bristen på jobb.

Lösningen på jobbkrisen för framför allt Moderaterna handlar om att åstadkomma en helt annan arbetsmarknadspolitik än den som Socialdemokraterna står för.

Er arbetsmarknadspolitik är ensidigt inriktad på två saker. Det är utbudspolitik – människor ska söka, söka, söka och söka – och lönesänkning. Det handlar om att växla ned kostnaderna för arbetskraften.

Den socialdemokratiska politiken handlar om att utbilda, ge människor förutsättningar och öka efterfrågan i ekonomin. Där är den avgörande skillnaden.

När man säger att er politik syftar till att sänka lönerna springer ni och värjer er. Jag har flera gånger här i talarstolen vid sidan av det skriftliga anförandet bland annat hört Peter Norman tala om balanspunkten och att lönerna är för höga för ungdomar.

Det är därför ni sänker kostnaderna genom arbetsgivaravgifter. Det är därför ni gör det. Det är därför ni för andra grupper på arbetsmarknaden använder er av det som ni kallar jobbskatteavdrag för att sänka ambitionsnivåerna i löneförhandlingarna genom att säga: Ni har ändå fått igenom skattesänkningar.

Det är huvudingrediensen i er misslyckade sysselsättningspolitik. Sverige har aldrig blivit starkt genom att konkurrera med andra genom att sänka löner. Det handlar om att öka effektivitet, jobba bättre och smartare och utveckla arbetsinnehåll och produkter. Det har varit den socialdemokratiska vägen.

Vi kommer att fortsätta att beskriva samhället precis sådant det är. Men det vill ni moderater inte höra när ni bär ansvaret för det.

Anf. 55 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tycker att man ska hålla sig till den verklighet vi har. Det är inte den verklighet som Monica Green beskriver.

Monica Green säger i sitt anförande att 25 procent av ungdomarna söker ett jobb. Jag föreslår att Monica Green sätter sig in i SCB:s statistik, för Monica Green har totalt fel. Man måste veta hur statistiken är uppbyggd innan man uttrycker att 25 procent av ungdomarna söker ett arbete.

Jag skulle önska att Monica Green håller sig till fakta. Vi har en bekymmersam situation i Sverige. Det är inte 25 procent av ungdomarna, Monica Green. Varför är det inte det? Monica Green har inte läst på, vågar jag påstå.

Tittar man på den statistik som SCB producerar kan man se att det finns ungefär 1,2 miljoner ungdomar i åldern 15–24 år. De delar man in i två grupper. Man har en grupp som är i arbetskraften, och man har en grupp som inte är i arbetskraften.

Den siffra som jag har just nu är att det är drygt 600 000 ungdomar som är i arbetskraften av de 1,2 miljoner ungdomarna. Detta är viktigt, Monica Green. Jag hoppas att Monica Green kan lyssna och inte sprida villfarelser.

Av dem som är i arbetskraften har man antingen dem som är sysselsatta eller dem som är arbetslösa. Av dem som är arbetslösa av dessa ungdomar, Monica Green, finns ytterligare mindre grupper. Det är de som är heltidsstuderande och går i skolan och de övriga som är arbetslösa.

Det är inte 25 procent. Låt oss hålla oss till fakta. Det är ett nog så bekymmersamt problem utan att Socialdemokraterna ska förstora upp det till enorma proportioner.

Jag vill också nämna någonting om vad vi gör för dessa ungdomar som är arbetslösa och finns i arbetskraften. Det är viktigt.

Detta gäller alla som skriver in sig på Arbetsförmedlingen. Vi ska också veta att alla inte är inskrivna. Men de har svarat på telefonfrågan att de har sökt ett arbete när de blivit uppringda på telefon.

De som är inskrivna på Arbetsförmedlingen har rätt till tidiga insatser och förstärkt förmedlingsstöd. Förutom det kan de komma in i någon form av program. De kan få praktik. Många behöver också rehabilitering. Vi har en stor grupp med funktionsnedsättningar. Vi har en folkhögskolesatsning som har gett bra resultat, utifrån att den gruppen har det ganska svårt.

Vi har också sänkt arbetsgivaravgifterna markant. Det är någonting som vi också kommer att gå vidare med i trepartssamtalen. Vi har halverat restaurangmomsen. Jag vill också understryka att vi inte har dragit ned på några gymnasieplatser.

Vi har heller inte för avsikt att ge alla ungdomar en insats från första dagen. Av dem som är arbetslösa är det många som har gått ut gymnasiet. De håller på att söka ett arbete. De ska inte in i en insats direkt, av det skäl som Jan Ericson tar upp.

Många får jobb på egen hand väldigt snabbt. Att låsa in dem i en insats i en arbetsmarknadsutbildning eller på en praktikplats är förödande för den grupp ungdomar som klarar sig på egen hand.

Svårigheten, och det är det viktiga, är att sälla agnarna från vetet. Vilka behöver en praktikplats? Vilka behöver en utbildning? Vilka behöver rehabilitering? Vilka behöver hjälp hos en psykolog? Vilka behöver någonting annat?

De allra flesta ungdomar som har klarat av gymnasiet går det bra för, Monica Green. De ska inte in på en praktik. De ska söka jobb, få hjälp att söka jobb och få en lön att leva på i stället för ett aktivitetsstöd som de har när de har praktik.

Anf. 56 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag är ledsn över att göra arbetsmarknadsministern ledsn genom att upprepa det hon säger att jag inte får säga, nämligen att var fjärde ung som vill ha ett jobb saknar jobb. Det är faktiskt så. Det är ingen villfarelse. Det är så.

Jag är också ledsn över att det är så, därför att jag vill ändra på det. Men jag vågar åtminstone se det. Jag skyller inte på annat, och jag försöker inte siffertricksa genom att säga: ”De hör hit och de hör dit.” Det är

så. Var fjärde ung som vill ha ett jobb saknar jobb. Sedan får arbetsmarknadsministern ägna sig åt siffertricksande om hon vill och försöka gömma undan det i en annan typ av statistik, men ekonomifakta, arbetsmarknadsfakta och andra fakta visar detta.

Sedan vet jag att borgerliga företrädare vill räkna på ett annat sätt, så som vi gjorde tidigare. Men nu har vi bestämt att vi ska följa Eurostats regler och räkna som alla andra länder gör. Då, menar jag, blir det jämförbart med andra länder.

Vi vill införa 90-dagarsgaranti. Vi vill se till att ungdomar får hjälp från första dagen. Det är inget konstigt med det. Man behöver inte låsa in ungdomar i insatser bara för att man hjälper dem. Man kan faktiskt stötta, hjälpa och tala om hur man gör när man söker arbete. Arbetsförmedlingen kan ge handfast hjälp. Så vill vi att det ska gå till. Vi vill ha en garanti. Vi vill ha en Löfvenmodell. Vi vill ha en introduktionsplats. Vi vill se till att ungdomar faktiskt får en möjlighet.

Återigen är jag ledsen över att behöva upprepa fakta: Jo, ni har sänkt kraven på gymnasieskolan. Ni har dragit ned på gymnasiemöjligheter, och allt fler lämnar gymnasiet utan fullgoda betyg. Det tycker jag är bedrövligt.

Anf. 57 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Det finns två mycket intressanta saker med den här debatten och andra debatter vi haft om det totala misslyckandet när det gäller jobben, som var det stora, överskuggande löftet 2006, upprepat 2010. Jag repeterar: 260 000 har blivit 430 000 arbetslösa i dag i vårt land. Ungefär 160 000 är ungdomar. Det försöker Moderaterna dölja genom att säga att vi socialdemokrater svartmålar när vi beskriver verkligheten så som den är. Alternativt drar de i gång en kaskad av diagram och jämförelser.

Räcker det inte att jämföra 260 000 med 430 000? Vilket är mest? Även om Finansdepartementet inte är representerat i kammaren i dag borde någon annan kunna klara av den frågan. Det räcker väl med det. Erkänn att ni har misslyckats totalt! En politik som bara handlar om att piska de arbetslösa och sänka lönerna kommer inte att leda till fler jobb. För detta krävs en mer avancerad politik där utbildningspolitik, näringspolitik och arbetsmarknadspolitik möts.

Framför allt krävs en politik som stimulerar efterfrågan genom investeringar och inte minst satsningar på det gemensamma. Det är ni moderater oförmögna till. Men lönesänkningar och skattesänkningar är ni bra på.

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! En sak kan jag hålla med Monica Green om, för där har regeringen samma uppfattning: Alla ungdomar som kommer in på Arbetsförmedlingen ska få hjälp. De ska få förstärkt förmedlingsstöd. I detta ligger just att få hjälp med hur man söker jobb. Det är detta som är direktivet till alla arbetsförmedlingar runt om i Sverige, och så har det varit under ganska lång tid. Ett förstärkt förmedlingsskydd är viktigt.

Just i dag kom den senaste AKU:n, som visar en liten svag trend uppåt i positiv riktning. Men det är klart att det inte alls är bra, och jag håller med om att arbetslösheten bland ungdomar är ett bekymmer. Det

är därför vi gör så många insatser. Vi ska komma ihåg att tre fjärdedelar av dessa ungdomar får jobb inom ett halvår. Många får också jobb inom väldigt kort tid. Det är av detta skäl, Monica Green, som de inte ska in i någon form av större aktivitet. De ska få hjälp att söka arbete, och det kommer många att få. Men de ska inte in på en praktikplats eller få aktivitetsstöd, utan de ska få en lön att leva på.

Jag har en fråga som jag vill avsluta debatten med trots att jag vet att ni inte kan göra fler inlägg och därför inte kan svara på den: Är det inte så att alla som jobbar, både unga och gamla, sedan alliansregeringen tillträdde har mer pengar i sin egen plånbok än de hade under den tid då Socialdemokraterna satt vid makten? Är det inte egentligen detta som räknas – att man har mer pengar att disponera själv och att man kan bestämma över vad man vill göra med dem?

Det kan inte vara så att skattesänkningar inte spelar någon roll. Det är inte heller så som Peter Persson påstår – att vi skulle ha en ambition att sänka lönerna. Varför skulle alliansregeringen ha en ambition att sänka lönerna? Vi vill att människor ska få mer pengar att leva på, större frihet och mer ekonomisk frihet. Tack för debatten!

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2012/13:464 om Vänerns stränder

Anf. 59 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman, ärade ledamöter och ärade åhörare! Jonas Gunnarsson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att förhindra och förebygga igenväxning av Vänerns stränder.

Skydd av områden är en prioriterad fråga för regeringen. Vad gäller den specifika frågan som Jonas Gunnarsson ställer till mig ligger det primära ansvaret, vilket jag också har sagt i svaret på tidigare riksdagsfråga från Gunnarsson, på länsstyrelserna.

Orsaken till vegetationsförändringarna är oklara, men dessa beror troligen på flera faktorer som vattenregleringen av Väner, ändrat klimat, ökat kvävenedfall och minskat betestryck.

Regeringen arbetar aktivt för att bevara och främja hävden av betesmarker och slåtterängar som finns i odlingslandskapet, då dessa är särskilt värdefulla för att bevara den biologiska mångfalden. Ersättningar till skötsel av betesmarker och slåtterängar utgör därför en viktig del i det svenska landsbygdsprogrammet.

EU:s ramdirektiv för vatten ställer krav på att alla vattenförekomster inklusive Väner ska nå god ekologisk och kemisk status till 2015. Vattenmyndigheterna arbetar med att ta fram reviderade åtgärdsprogram till 2015. I detta arbete analyseras förstås om ytterligare åtgärder behövs för att nå god vattenkvalitet i Väner.

Reglering av Väner och klimatanpassning av Götaälvdalen är en stor och viktig fråga för samhällsnyttan. Den har hanterats i flera utredningar, bland annat i *Klimat- och sårbarhetsutredningen* (SOU 2007:60) och i ett delbetänkande (SOU 2006:94) som särskilt hanterar bland annat Väner. Effekter på flora och fauna inklusive strandvegetation som resultat av

ändrad tappning följs upp av Vänerns vattenvårdsförbund och länsstyrelserna genom en utökning av den nationella miljöövervakningen. Vattenreglering genom tillåten dämning- och sänkningsgräns regleras i en tillståndsdom.

Regeringen beslutade under 2012 att utse fler områden runt Väneren till Natura 2000-nätverket på grund av deras höga naturvärden. När det gäller skötsel av skyddade områden, däribland Natura 2000-områden, ligger ansvaret på länsstyrelserna att utvärdera behovet av och genomföra de skötselåtgärder som behövs för att bevarandevärdena ska säkras och fortsätta att ha en gynnsam bevarandestatus.

Jag avser att fortsätta verka för att naturområden som är viktiga att bevara förvaltas på ett ändamålsenligt sätt och med hänsyn till klimatanpassning där så är nödvändigt.

Anf. 60 JONAS GUNNARSSON (S):

Herr talman! Jag hoppas att både herr talmannen och miljöministern har haft en skön sommar. Jag vill självklart tacka miljöminister Lena Ek för svaret på min fråga om hon avser att vidta några åtgärder för att förhindra och förebygga igenväxningen av Vänerns stränder.

Frågan jag har ställt kan kanske tyckas vara perifer eller onödigt detaljerad, så jag vill börja med att sätta Sveriges och EU:s största sjö i ett sammanhang. Strandlinjen längs fastlandet är nästan 180 mil lång. Sjön är färskvattenreservoar för en stor del av befolkningen i Västsverige, indirekt också för Göteborg som tar sitt färskvatten från Göta älv. Avrinningsområdet täcker ungefär 10 procent av landets yta samtidigt som sjön bara har *ett* utlopp. Stränderna och sjön är viktiga områden såväl för rekreation och friluftsliv för de hundratusentals människor som bor runt sjön som för ökande turism, yrkesfiske och transporter. Likaså finns där känslig natur som hyser ett fantastiskt djurliv.

Att Vänerns stränder sakta men säkert har vuxit igen är ingen nyhet, särskilt inte för oss som bor runt sjön. Fram till för några år sedan skedde det dock i ganska sakta mak, och vi kunde till och med se positiva tecken på att de stora områden av vass som på grund av 1900-talets övergödning och nedsmutsning vuxit sig stora börjat dra sig tillbaka.

Problemen i dag är i stället den förbuskning av våra stränder som vi kan se. Det problemet har ökat lavinartat sedan 2008 då sjöns tappningsstrategi radikalt förändrades. I dag inriktar sig strategin på att vattennivån ska vara så jämn som möjligt över året. Det har fört med sig att den ständande effekt som ett varierande vattenstånd för med sig uteblir. Det är som hemma – när man slutar att dammsuga dröjer det inte länge förrän dammråttorna blir fler och större.

Precis som ministern säger i sitt svar är regleringen en fråga av stor betydelse för samhällsnyttan. Tyvärr är det dock så att det i dag är våra stränder som betalar priset för att man minskar risken för stora översvämningar. De redan redovisade och beslutade åtgärderna kommer enbart att ha effekt på en relativt liten del av sjöns stränder och kan därför inte ses som svar på min fråga.

Herr talman! Jag vill än en gång fråga miljöminister Lena Ek om hon avser att vidta några åtgärder för att förhindra och förebygga igenväxningen av Vänerns stränder.

Anf. 61 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Alla delar av vår natur och de olika ekosystemen och vattensystemen är oerhört komplicerade, och allt hänger ihop. Jag förstår interpellantens avsikt, och jag förstår att människor som bor runt Vänern är vana vid att kunna gå till sina stränder och vid att se öppna skär. Jag vet att det naturligtvis har betydelse för biodiversiteten med höjda och sänkta vattenstånd, men i framtiden kommer vi att få fler och större regn – hundraårsregn kommer mycket oftare än vad vi är vana vid – och då är det inte en höjning av vattenståndet som i det här läget är viktigast, tror jag, för de människor som bor runt Vänern och längs med Göta älv. Det gamla sättet att höja och sänka vattennivån i Vänern är inte heller bra om man tänker på människors trygghet ur stabiliseringssynpunkt. Jag är därför lite fundersam över vad det är för åtgärder som Jonas Gunnarsson tänker sig i det här sammanhanget.

Rent allmänt när det gäller skötsel av Vänerns fantastiska natur har den här regeringen pekat ut fler Natura 2000-områden som ska värnas och skyddas. Ansvaret för de statligt skyddade områdena ligger på Naturvårdsverket och länsstyrelserna, och det finns anslag för skydd av värdefull natur. Under det här året är det över 600 miljoner kronor. När det gäller skötsel av naturreservat som Naturvårdsverket bestämmer över i Västra Götaland är det 384 miljoner kronor. En del av de pengarna har gått till Värmlands län och till Västra Götalands län för att kunna klara av sådana här saker.

Därmed tycker jag att det görs ganska mycket. Vi kan inte hålla på och manipulera vattenståndet. Det blir alldeles för osäkert ur skredrisk-synpunkt. Vi har beslutat om värdefulla områden under den här mandatperioden. Man kan alltid öka anslag, men det finns en stor summa skattemedel anslagen för att sköta de skyddade områden som finns. Jag funderar på vad det är som Jonas Gunnarsson menar borde göras utöver detta.

Anf. 62 JONAS GUNNARSSON (S):

Herr talman! Jag säger inte att en höjning av sjön är det allra viktigaste som man kan göra. Jag efterfrågar någon form av strategi för hur vi ska hantera det här problemet. Regeringen har, precis som miljöministern säger, vidtagit en del åtgärder. Bland annat har vi fått fler Natura 2000-områden, och det har avsatts lite pengar till att hantera och röja skyddade stränder.

Men när jag tittar på Vänern och hur den förvaltas i dag kan jag konstatera att det inte finns någon enhetlig huvudman som har ansvaret för de här frågorna. Det finns ingen enskild myndighet som man kan peka på som har ansvar för sjöns utveckling.

Jag har ett antal artiklar här som har publicerats i länspressen hemma. De beskriver problematiken kring att våra stränder växer igen. En artikel från Värmlands Folkblad visar ganska tydligt det problem som jag pratar om, och det är att sandstränderna i Karlstads kommun, som är en av de större kommunerna runt sjön, under de senaste 50 åren har minskat med 68 procent. Det är en jättestor minskning, och det är en inskränkning i människors möjligheter att röra sig fritt i naturen och ta sig ned till sjön. Om nu inte en ökad variation av vattennivån är ett alternativ tror jag att vi måste hitta andra sätt att hantera det här problemet på.

Låt oss återvända till ministerns svar. Där får vi höra att frågan om regleringen av Vänern och klimatanpassningen har hanterats i flertalet utredningar. Klimat- och sårbarhetsutredningen, och särskilt dess delbetänkande, mottogs med stort intresse av många när den kom 2006. Då hade vi fortfarande översvämningarna 2000 och 2001 i färskt minne, och vi hade med all önskvärd tydlighet sett vad vädrets makter i samverkan med sjön och det mänskliga ingripandet i form av reglering av sjön kunde ställa till med.

I delbetänkandet kan man läsa: ”Ändrade förhållanden pekar på behovet av justering av vattendomen som kan ha skapat en falsk säkerhetskänsla och bidragit till att förvärra problemen kring Vänern genom att nybyggnation skett på mark som är känslig för översvämningar.”

Den meningen tycker jag säger mycket om problematiken runt sjön, och den borde väcka många frågor och funderingar hos ministern. Det gör den åtminstone hos mig.

Det har gått sju år sedan betänkandet levererades. Tyvärr har vi inte sett särskilt många initiativ från regeringen med anledning av de resultat och slutsatser som framkom.

Hittills är det bara tappningsstrategin som inom ramen för rådande vattendomar ändrats. Här har vi essensen av min frågeställning, nämligen om regeringen är beredd att vidta nödvändiga åtgärder för att bevara en öppen strandlinje, när regleringen av sjön tvingas ligga på en onaturligt jämn och låg nivå, och skydda de samhällen och den egendom som ägs av de omkring 300 000 människor som bor i området med risk för översvämningar.

Det handlar om mer än om en höjning. Det handlar snarare om att vi måste fundera på vad vi ska göra med sjön. Det tror jag är ett gemensamt ansvar för regering och opposition. Vi måste blicka framåt och hitta ett enhetligt sätt att hantera dessa problem i stället för att ha det fragmenterat som det är i dag.

Anf. 63 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag förstår att alla de som bor runt Vänern och i Vänernområdet har djupa och starka känslor för Vänern och de kulturvärden som finns däromkring. Det vill jag till att börja med säga. Samtidigt måste jag säga att jag inte förstår vad Jonas Gunnarsson vill. Det vore bra att få höra det klart uttryckt.

Länsstyrelserna har tillsammans med vattenmyndigheterna det regionala ansvaret för miljövård och vattenförvaltning. Vad gäller Vänern finns ett nära samarbete med Vänerns vattenvårdsförbund där alla viktiga aktörer finns med. Vill Jonas Gunnarsson inte att till exempel kommuner, eller andra stora vattenägare, ska kunna vara med i det, eftersom han talar om en stark myndighet och om att hålla samman detta?

Nu försöker vi, med den organisation som finns, se till att alla berörda parter, alla aktörer, bidrar med sin kunskap och tar ansvar för det som behöver göras för Vänern.

I arbetet med att revidera åtgärdsprogrammet enligt EU:s ramdirektiv för vatten kommer det att efter samråd med kommunerna tas fram planer för hur det ska hanteras. Kommunal planering och kommunal naturvård är naturligtvis oerhört viktigt i det sammanhanget. När man talar om förbuskning borde kanske de som har djuren, det vill säga bönderna i

området, få viss uppskattning eftersom också betetrycket avgör hur mycket förbuskning som sker i olika områden.

Vi har redan avfärdat en av Jonas Gunnarssons tankar. Att höja och sänka vattenstånd är faktiskt inte bra med tanke på klimateffekten, de stora hundraårsregn som förekommer, de skredrisker som finns i delar av området och de översvämningar som många har lidit av i det här sammanhanget. Det måste göras på ett annat sätt, och då finns det myndigheter som har ansvar för det. Alla berörda aktörer är med. Dessutom har jag tillsatt Vattenverksamhetsutredningen som tittar på eventuella ändringar i reglerna, sådana som möjligen behövs. Det har jag inte hört Jonas Gunnarsson nämna än, utan det är en stark myndighet som ska finnas.

HaV har ansvar för vattenfrågor, vilket jag tycker är viktigt. Det är en viktig reform som alliansregeringen gjort, att ha sett till att vattenfrågorna är utpekade i HaV. Naturvårdsverket har sina uppgifter, och kommuner som parlamentariska organ är givetvis mycket viktiga i det här sammanhanget. Jag tror att det är samverkan mellan de olika enheterna som möjligen gör situationen bättre.

Anf. 64 JONAS GUNNARSSON (S):

Herr talman! Vad jag vill är väl ganska tydligt. Jag vill att vi kommer fram till någon sorts rimlig lösning så att vi kan hålla Vänerns stränder öppna även i framtiden. De åtgärder som redan har genomförts är bra, men det behövs mer. Jag håller med när Lena Ek säger att bönderna ska ha uppskattning, men det är inte där problemet ligger.

Problemet har vi människor skapat. Vi har byggt närmare och närmare vattnet – vi ska i dag helst bo i vattnet – och det skapar ytterligare problem, skulle jag vilja hävda. Det har gjort att man tvingat fram den nya strategin för reglering av sjön. Om vi ska fortsätta att bygga på det viset måste vi hitta något sätt att kompensera den låga och alltför jämna vattennivån i sjön.

Lena Ek försöker blanda in skredriskerna i detta, och visst finns det skredrisker i stora delar av tillrinningsområdet till Väneren, men runt själva sjön är det inte något jätteproblem. Det är snarare i vattendragen, där vattnet flyter ned i sjön, som problemen uppstår. Det skulle kunna föranleda en annan interpellationsdebatt, nämligen att man dragit ned på resurserna för att skredsäkra, men meningen var säkert inte att initiera den diskussionen.

Jag vill att staten ska vara med och ta ett övergripande ansvar för sjön, peka ut vad som är okej och inte okej beträffande byggnation, hur högt och hur lågt man ska få bygga. Men det handlar inte om strandskydd, utan det handlar om andra saker. Det gäller också att vara med och ta ansvar för att det röjs. Det här samhället har trots allt gjort att sjön inte längre kan bete sig på ett naturligt sätt. Det måste vi ta ansvar för genom att röja.

Anf. 65 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att jag ärligt uppskattar Jonas Gunnarssons engagemang för den känsliga miljön i och runt Väneren. Som miljöminister blir jag glad ju fler som engagerar sig för sådana värden. Vi vet att vi har många känsliga fågelarter i och runt Väneren – 50

arter häckande sjö- och våtmarksfåglar. Det är mycket viktigt för den biologiska mångfalden. Många av dem är spännande – fisktärna, storlom, fiskgjuse, man kan fortsätta uppräknigen.

Regeringen har sett till att Havs- och vattenmyndigheten har ett utpekat ansvar. Naturvårdsverket har ett utpekat ansvar. Vi har beslutat om Natura 2000-områden så sent som för ett år sedan i norra Vänersnäs skärgård, Tösse skärgård, Sunnanå, Vänersborgsviken, Djuröarna, Brommö skärgård, Kalvö skärgård, Kållands skärgårdar, Fågelöarna, Gullspångsälven, Varaskogen, Onsö och Tjursholmarna. Det är naturligtvis för att bevara sådana värden.

Efter att vi debatterat dessa frågor kan jag fortfarande inte uppfatta vilka förslag Jonas Gunnarsson egentligen för fram. Vi har pekat ut särskilt känsliga områden. Jag tror inte att vi ska ha en enda stark myndighet. Jag tror att det är viktigt att vi har HaV som expertmyndighet och Naturvårdsverket som expertmyndighet. Jag tycker att det är viktigt att den kommunala självbestämmanderätten finns och inte urholkas. Plan- och bygglagen är kommunernas instrument för planering av till exempel byggnation och infrastruktur. För att kommunerna ska kunna ta hänsyn till sådana frågor försöker vi hjälpa till exempelvis genom extra anslag till SMHI vad gäller klimat- och vattenfrågor och genom annat planeringsunderlag som kommunerna kan använda. Sedan måste alla aktiva, bekymrade, berörda parter runt Vänern tillsammans, i samverkan, lösa frågan hur det rent faktiskt ser ut i Vänern.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

EU-dokument

KOM(2013) 534 Förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten

KOM(2013) 535 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust)

KOM(2013) 560 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 vad gäller medel till vissa medlemsstater från Europeiska socialfonden

KOM(2013) 577 Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiven 2006/112/EG och 2008/118/EG vad beträffar de franska yttersta randområdena, särskilt Mayotte

KOM(2013) 578 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 638/2004 om gemenskapsstatistik över varuhandeln mellan medlemsstaterna vad gäller tilldelning av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder, tullförvaltningens tillhandahållande av uppgifter, utbyte av konfidentiella uppgifter mellan medlemsstaterna samt definitionen av statistiskt värde

KOM(2013) 579 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 471/2009 om gemenskapsstatistik över utrikeshandeln med icke-medlemsstater vad gäller tilldelning av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder
KOM(2013) 580 Förslag till rådets beslut om upphävande av rådets beslut 2007/124/EG, Euratom

Prot. 2012/13:133
22 augusti

---

13 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 15 augusti

2012/13:504 Kostnader för massarbetslösheten

av *Monica Green* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

den 20 augusti

2012/13:505 Frågan om ”the Cuban Five”

av *Torbjörn Björklund* (V)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:506 Visstidsanställning

av *Ylva Johansson* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 september.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 19 augusti

2012/13:714 Dieselstölderna

av *Hans Olsson* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:715 Entreprenadansvar

av *Raimo Pärssinen* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

den 20 augusti

2012/13:716 Arbete mot människohandel och prostitution

av *Hannah Bergstedt* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:717 Skolmarknad, bokslut och föräldraansvar
av *Anders Karlsson* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

den 22 augusti

2012/13:718 Bansäkerheten för tågtrafiken mellan Stockholms central och Stockholms södra

av *Mats Pertoft* (MP)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:719 En svensk satsning på Future Earth

av *Björn von Sydow* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 september.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 16 augusti

2012/13:685 Handel på landsbygden

av *Peter Hultqvist* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

den 19 augusti

2012/13:662 Cykelvett och gångtrafikanter

av *Christina Oskarsson* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:667 Långa förarprovsköer och problem med fotografering inför proven

av *Siv Holma* (V)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:674 Nuonaffären och statsministern

av *Anders Karlsson* (S)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2012/13:676 Nuonaffären

av *Anders Karlsson* (S)
till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:686 Nuonaffärens effekter på investering i förnybar energi

av *Eva-Lena Jansson* (S)
till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2012/13:687 Regeringens regelverk för arvoden i statliga bolag

av *Eva-Lena Jansson* (S)
till statsrådet Peter Norman (M)

den 20 augusti

Prot. 2012/13:133

22 augusti

2012/13:691 Antisemitism

av *Carina Hägg* (S)

till statsrådet Erik Ullenhag (FP)

den 21 augusti

2012/13:688 Ökad problematik med droger

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:689 Arbetskraftsinvandrares skydd

av *Roger Haddad* (FP)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2012/13:690 Nationell strategi mot terrorism

av *Carina Hägg* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:695 Bolagskapningar

av *Carina Hägg* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2012/13:696 Minskande nyföretagande

av *Carina Hägg* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2012/13:701 Nödnummer vid olovligt bortförande av barn

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

den 22 augusti

2012/13:634 Kvinnors deltagande i förhandlingar om Afghanistans framtid

av *Carin Runeson* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:646 Sexuellt våld mot kvinnor i Egypten

av *Hannah Bergstedt* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:669 Kvinnohatet

av *Hannah Bergstedt* (S)

till statsrådet Maria Arnholm (FP)

2012/13:679 UD:s arbete med homo- och transfo

av *Hannah Bergstedt* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:684 Prov med ryskt kärnbränsle

av *Peter Hultqvist* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:692 Utvecklingen i Kongo

av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

Prot. 2012/13:133
22 augusti

2012/13:693 Skattebetalarnas kostnader i samband med friskolors konkurser

av *Jabar Amin* (MP)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 september.

16 § Kammaren åtskildes kl. 15.48.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 8 §
anf. 32 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Ansökan om utökad ledighet	1
2 § Aktuell debatt: Den ökande ojämlikheten	1
Anf. 1 ULLA ANDERSSON (V).....	1
Anf. 2 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	2
Anf. 3 YLVA JOHANSSON (S).....	3
Anf. 4 GUNVOR G ERICSON (MP).....	5
Anf. 5 CARL B HAMILTON (FP)	6
Anf. 6 SOLVEIG ZANDER (C)	8
Anf. 7 DAVID LÅNG (SD)	9
Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V).....	11
Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD).....	12
Anf. 10 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	14
Anf. 11 YLVA JOHANSSON (S).....	15
Anf. 12 GUNVOR G ERICSON (MP).....	16
Anf. 13 CARL B HAMILTON (FP)	17
Anf. 14 SOLVEIG ZANDER (C)	18
Anf. 15 DAVID LÅNG (SD)	19
Anf. 16 ULLA ANDERSSON (V).....	20
Anf. 17 EMMA HENRIKSSON (KD).....	21
Anf. 18 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	22
Anf. 19 YLVA JOHANSSON (S).....	22
Anf. 20 GUNVOR G ERICSON (MP).....	23
Anf. 21 CARL B HAMILTON (FP)	24
Anf. 22 SOLVEIG ZANDER (C)	24
Anf. 23 DAVID LÅNG (SD)	24
Anf. 24 ULLA ANDERSSON (V).....	25
Anf. 25 EMMA HENRIKSSON (KD).....	26
Anf. 26 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	26
3 § Justering av protokoll.....	27
4 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	27
5 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.	27
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	27
7 § Svar på interpellation 2012/13:496 om utsättning av lax i älvarna runt Östersjön	28
Anf. 27 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	28
Anf. 28 ARDALAN SHEKARABI (S).....	30
Anf. 29 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	31
Anf. 30 ARDALAN SHEKARABI (S).....	31
Anf. 31 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	31
8 § Svar på interpellation 2012/13:498 om förbud mot industriellt framställt transfett	32
Anf. 32 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	32
Anf. 33 GUNVOR G ERICSON (MP).....	33
Anf. 34 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	34

Anf. 35	GUNVOR G ERICSON (MP)	34
Anf. 36	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	35
Anf. 37	GUNVOR G ERICSON (MP)	36
Anf. 38	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	36
9 §	Svar på interpellation 2012/13:501 om bostadsbyggandet	37
Anf. 39	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	37
Anf. 40	PETER PERSSON (S)	38
Anf. 41	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	38
Anf. 42	PETER PERSSON (S)	40
Anf. 43	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	41
Anf. 44	PETER PERSSON (S)	42
Anf. 45	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	42
10 §	Svar på interpellation 2012/13:500 om åtgärder mot den skyhöga ungdomsarbetslösheten	43
Anf. 46	Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	43
Anf. 47	MONICA GREEN (S)	44
Anf. 48	JAN ERICSON (M)	45
Anf. 49	GUNNAR ANDRÉN (FP)	45
Anf. 50	Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	46
Anf. 51	MONICA GREEN (S)	47
Anf. 52	JAN ERICSON (M)	48
Anf. 53	GUNNAR ANDRÉN (FP)	49
Anf. 54	PETER PERSSON (S)	49
Anf. 55	Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	50
Anf. 56	MONICA GREEN (S)	51
Anf. 57	PETER PERSSON (S)	52
Anf. 58	Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M)	52
11 §	Svar på interpellation 2012/13:464 om Vänerns stränder	53
Anf. 59	Miljöminister LENA EK (C)	53
Anf. 60	JONAS GUNNARSSON (S)	54
Anf. 61	Miljöminister LENA EK (C)	55
Anf. 62	JONAS GUNNARSSON (S)	55
Anf. 63	Miljöminister LENA EK (C)	56
Anf. 64	JONAS GUNNARSSON (S)	57
Anf. 65	Miljöminister LENA EK (C)	57
12 §	Bordläggning	58
13 §	Anmälan om interpellationer	59
14 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	59
15 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	60
16 §	Kammaren åtskildes kl. 15.48	62

